תלמוד בבלי · אחרונים · ר' יוסף ענגיל · גליוני השס · מועד

גליוני השס על עירובין

רבי יוסף ענגיל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

גליוני השס על עירובין

רבי יוסף ענגיל

מקור הטקסט: דיקטה · רישיון: CC BY-SA 4.0

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/גליוני-השס-על-עירובין/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 6
דף ב: 6
דף ג. 6
דף ג: 6
דף ה. 7
דף ה: 7
דף ו. 7
דף ו: 7
דף ז. 7
דף ח. 8
דף ח: 8
דף ט. 8
דף י. 8
דף יא. 9
דף יא: 9
דף יב: 9
דף יג. 9
דף יג: 9
דף יד. 10
דף יד: 10
דף טו: 11
דף טז. 11
דף טז: 11
דף יז. 12
דף יז: 13
דף יח. 13
דף יט: 15
דף כ. 15
דף כא. 15
דף כא: 15
דף כב: 16
דף כג. 16
דף כה. 16
דף כו. 16
דף כו: 17
דף כז. 18
דף כז: 19
דף כח. 20
דף כח: 20
דף כט. 20
דף כט: 21
דף ל: 21
דף לב. 21
דף לב: 21
דף לג. 21
דף לה. 22
דף לה: 22
דף לו: 22
דף לז. 22
דף לז: 23
דף לח: 23
דף לט. 23
דף לט: 24
דף מ: 24
דף מא. 25
דף מא: 26
דף מב: 26
דף מג. 26
דף מד: 26
דף מה. 27
דף מה: 27
דף מו. 27

דף מו: 27
דף מז: 28
דף מח: 28
דף מח: 28
דף מט: 29
דף מט: 29
דף נ: 29
דף נא: 30
דף נב: 30
דף נב: 31
דף נג: 31
דף נד: 31
דף נד: 31
דף נה: 32
דף נה: 32
דף נח: 32
דף נט: 32
דף נט: 33
דף סא: 33
דף סא: 33
דף סב: 33
דף סב: 34
דף סג: 34
דף סג: 35
דף סד: 35
דף סד: 35
דף סה: 35
דף סו: 36
דף סז: 36
דף סח: 36
דף סט: 37
דף עא: 37
דף עא: 37
דף עב: 38
דף עב: 38
דף עה: 38
דף עו: 38
דף עו: 38
דף עז: 38
דף עח: 39
דף עט: 39
דף עט: 39
דף פ: 39
דף פ: 39
דף פא: 40
דף פא: 40
דף פב: 41
דף פג: 41
דף פד: 41
דף פו: 42
דף פז: 42
דף פח: 42
דף פט: 42
דף פט: 42
דף צ: 42
דף צא: 43
דף צג: 43
דף צד: 43
דף צה: 43
דף צו: 44
דף צט: 45
דף צט: 45
דף ק: 45
דף ק: 46

דף קא: 46
דף קב: 46
דף קג: 47
דף קד. 47
דף קד: 47
דף קה. 48

דף ב.

שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין שנא' ושחטו פתח אוהל מועד בזמן שפתוחין ולא בזמן שהן נעולים, נ"ב ע' מסורת הש"ס והוזכר עוד נזיר מ"ה א' ע"ש ברש"י ד"ה ת"ר וע"ש ג"כ דרש כזה וגלח הנזיר פתח אהל מועד כ"ז שאין פתח אוהל מועד פתוח אינו מגלח:

דף ב:

ור' יהודה מכשיר עד מ' ונ' אמה ותני בר קפרא עד מאה, נ"ב כזה באיכה רבתי עה"כ רבתי עם ואין לך כל פסח ופסח שלא הי' עליו מנויין יותר מעשרה תני ר' חייא אפי' מ' ואפי' נ' בר קפרא אמר אפי' ק':

דף ג.

נעשו כשפודין של מתכת, נ"ב כל' זה סוכה י"ד ב':
שם מבוי דלרבים מדכרי אהדדי, נ"ב כזה שבת קמ"ז ב' וע"ש י"ב ב' רש"י ד"ה הא תרי שפיר דמי וע' לקמן י"ח א' רש"י ד"ה בור הרבים:
שם מבוי דלרבים היא סמכי אהדדי, נ"ב דוגמתו חולין ל' א' ליחוש דילמא סמכי אהדדי כו' וע"ע ב"מ ק"ט א' השתא חמשה סמכי אהדדי כו':

דף ג:

הללו שוחקות והללו עצבות, נ"ב כל היכא דעצבות או שוחקות לחומרא ניזיל בתרייהו וכן ד' אמות דבית בפ"ק דסוכה וכן ד' אמות לתפלה [נ' הכוונה אאיסור ישיבה תוך ד' אמות של תפלה] או להרחקת מנודה או למציאה או לעבודת הכרם או להרחקת צואה בפ"ג דברכות, רוקח סי' קע"א ומ"ש או למציאה יש לדון בו דשם לא שייך קולא וחומרא ואם לומר דאם היתי' מציאה בתוך ד' אמות שוחקות של ראובן ובא אח"כ שמעון וקרב אלי' בד' אמות מצומצמות ואח"כ תפש ראובן את המציאה דנימא ספק ממון להקל ולא יוכל שמעון להוציא ממנו יל"ע בזה אי מהני תפיסת ראובן כיון דקניינו של ראובן ספק וקניינו של שמעון וודאי ואין ספק מוציא מידי וודאי ואין מבואר בהא דאין ספק מוציא כו' דיועיל תפיסה וגם יל"ע דכיון דנ' דשוחקות ועצבות הוא ספק מדאזלי' לחומרא בכל מקום א"כ מדוע לגבי מילי דרבנן כמבוי וד' אמות לתפלה ולהרחקת מנודה לא ניזיל לקולא ככל סד"ר לקולא וראיתי בשו"ת תשב"ץ ח"ג סי' רכ"ב דכ' וכל אלו השיעורים

הם שחוקים דבמקוה בעי' אמות שוחקות באמה בת ששה טפחים להחמיר דבשל תורה מחמרינן לאפוקי נפשין מכל ספיקא עכ"ל ומשמע מדבריו דבדרבנן אזלי' לקולא וצ"ע מאמת מבוי וכנ"ל:

דף ה.

בגזירה שמא יפחות, נ"ב כזה לקמן צ' ב' גזיר' שמא יפחת הגג וע"ע לקמן ע"ט א' ולעיל ג' א':

שם רש"י ד"ה גזירה שמא יפחת כ' אוקמי' אארבעה דחשיבי בכל דוכתא, נ"ב ל' הגמ' סוכה י' א' שלא מצינו מקום חשוב פחות מארבעה ולקמן כ"ה א' כיון דלא הוי מקום ד' לא חשיב ולקמן ט"ז ב' אי איכא מקום ד' חשיב כו' וע"ע ב"ב נ"ט ב' ע"ש ברשב"ם ד"ה הכי קאמר החזיק דכ' דאין מקום חשוב בפחות מד' על ד'" ע"ש:

דף ה:

דמטפי בי' או דמבצר בי', נ"ב מעין זה מגילה י"ט א' אבל מחסרא ומייתרא פורתא לית לן בה:

שם תוד"ה שפרצתו כ' דגמירי לה מסיני כו', נ"ב ע' שו"ת חות יאיר סי' קצ"ב אות י"ט ועוד שם אות ה':

דף ו.

דאיכא גידודי, נ"ב כל' זה לקמן י"ב ב':

דף ו:

תוד"ה וכי כ' מודה הוא דמדאוריתא אין חילוק כו', נ"ב ע' מהרש"א וע' פנ"י שבת ו' ב' ד"ה מיהו לכאורה דעיקר שיעורא די"ג אמה ושליש לר' יהודה הוי מילתא בלא טעמא כו' ע"ש:

דף ז.

כי לא עבדינן כחומרי דבי תרי היכא דסתרי אהדדי, נ"ב ע' שו"ת הרדב"ז ח"א סי' רמ"ב וצ"ע וע"ע שו"ת הרא"ש כלל כ' אות ט"ז ד"ה תשובה מש"ש ומה שקשה לך תרי חומרי דסתרן אהדדי כו' עש"ה וע' תוס' נדה ל"ו א' ד"ה הלכתא:

שם כדי שינטל מן החי וימות, נ"ב כלשון זה נדה כ"ג כ':

דף ח.

דהא קיימי מחיצות, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' ז':
שם ויעלה הים שרטון, נ"ב ע' תוס' לקמן י"ב ב' ד"ה הכא במאי עסקי' ולקמן כ"ד ב' ד"ה אין עושין כו' ולקמן פ"ז ב' ד"ה אלא א"כ עשו כו':

דף ח:

לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר רבא אמר לדברי האוסר נמי אסור, נ"ב כעין זה זבחים ט"ו א' לדברי המכשיר פסול לדברי הפוסל מכשיר רבא אמר אף לדברי הפוסל פסול וע"ע ל' לדברי המתיר אסור לדברי האוסר מותר בשבת מ"ד א' וע"ע חולין ע"ה א' לדברי האוסר מתיר לדברי המתיר אוסר רבא אמר לדברי המתיר נמי מותר:

דף ט.

מ"ד מרוח אחת אמרי' כו' מב' רוחות לא אמרי' כו', נ"ב דוגמתו לקמן נ"ה א' וע"ע סוכה ד' א' מ"ד דופן עקומה מרוח אחת אמרי' אבל כל רוח ורוח לא:

דף י:

ש"מ עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות לא הוי עומד, נ"ב לקמן ט"ז ב' ומעין דוגמא בזבחים פ"ז ב' והא אויר יש בין כבש למזבח רובו לכבש ככבש רובו למזבח כמזבח ע"ש הרי דכשגורר את האבר מן הכבש למזבח ויצא חציו מן הכבש לא הוי ירוד כיון דמחציו האחר כבר יש מקצתו על המזבח ולכן בטל מה שבנתיים נגד האויר אל הרוב אשר הוא רק מצירוף ב' הצדדים יחד וזה דוגמא לעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות ואולם עומד מרובה על הפרוץ מב' רוחות גרע מדהתם דבעומד כו' הפרוץ רוב נגד כ"א בפ"ע וע' עוד שו"ת ח"צ סי' נ"ט מש"ש כזה דאמרי' רוב ע"י צירוף מב' מקומות ע"ש והי' לו להביא גמ' זבחים הנ"ל ומש"ש בתשובה הנ"ל ואנן לא אשכחן בשום דוכתא ששני מקומות שאין בכל אחד כשיעור ויש ביניהם דבר המותר שיצטרפו לאיסור כו' ע"ש ע' דוגמא פאה פ"ו מ"ט ר' יוסי אומר אם באתה רשות העני באמצע אינן מצטרפין וע"ע חלה פ"ד מ"ג שני קבים וקב אורז כו' באמצע אין מצטרפים ואולם בר"ש שם בשם הירושלמי דקב הקדש באמצע מצרף הואיל וראוי לפדותו ולחייבו וא"כ גם בנידון הח"צ שם הרי בידו לזרוע גם מה שבנתיים וראוי שיצטרף ובאתי רק להעיר וע"ע בעניין צירוף

רוב מב' צדדים בשו"ת מהרי"ט חלק ב' סי' ט' והובא בפתחי תשובה יו"ד סי' ל"ט סקכ"ה עש"ה במהרי"ט בכל התשובה:

שם דאתי אוירא דהאי גיסא ואוירא דהאי גיסא ומבטל לי', נ"ב כזה לקמן ט"ז ב':

שם וכולי האי לא אטרחוה רבנן. נ"ב כל' זה ב"ק ס"ב ב' ועמש"ש בגליון:

שם תוד"ה ואצבעיים כ' לא שייך בעור העסלא שהוא כלי כו' וריצב"א מפרש כו', נ"ב ע' שאילת יעב"ץ סי' כ' דדן מזה שא"צ שיהי' הכתפות של בגד של ציצים רחבים ואין לחוש לאתי אוירא כו' כיון דאינו מחיצה וגם א"צ צירוף האויר ע"ש וע' תוס' לקמן י"ז ב' ד"ה וארבעה כו' דסברא דאתי אוירא כו' ומבטל הוא רק דרבנן ע"ש וא"כ בפשיטות לא מהני זה לפטור מציצית כיון דמה"ת הבגד מחויב בציצית ולא שייך דרבנן להקל ואולם בתוס' ישינים לקמן שם י"ז ב' כתבו דסברא דאתי אוירא כו' ומבטל הוא מה"ת עש"ה:

דף יא.

מדברי רבינו נלמד, נ"ב כל' זה ביצה כ"ה א':

דף יא:

אשכחינהו ר' אחא, נ"ב דוגמתו לקמן צ"ג ב' אשכחי' רבינא וכו' וע' שו"ת תשב"ץ ח"ב סי' כ"ט:

דף יב:

א"ר זירא כמה מכוונן שמעתא דסבי, נ"ב כל' זה ב"ב קמ"ט ב':

דף יג.

מיחש לזבוב, נ"ב כזה ב"ב קס"ו ב' חיישי' לזבוב וע"ש:

דף יג:

שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו, נ"ב דוגמת ל' זה מנחות ד' א' כלום הגענו לסוף דעתו של ר"ש:

שם תנא לא ר"מ שמו אלא ר' נהוראי שמו כו' ולא נהוראי שמו כו', נ"ב ע' סנהדרין צ"ט א' תני' הי' ר"מ אומר כו' ר' נהוראי אומר כו' ומזה ראי' למפרשים דהאי ולא נהוראי שמו לא קאי עוד אר"מ רק על תנא אחר שהי' שמו נהוראי:

שם שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה, נ"ב דוגמא לזה חולין נ"ט ב' שמאיר עיני גולה הוא וע' תואר נר ישראל בברכות כ"ח ב' מנחות פ"ח ב' ערכין י' א' ע"ש בפירש"י:
שם הוי מחדדנא טפי דכתי' והיו עיניך רואות את מוריך, נ"ב מעין זה כריתות ו' א' וע' שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב' אלפים פ"ח:
שם תלמיד ותיק כו' שהי' מטהר את השרץ כו', נ"ב ע' תוד"ה שיודע וע' ירושלמי סנהדרין פרק ד' הלכה א' דמשמע דהמעלה היא שיכול לטהר גם את השרץ בחריפותו לעניין סנהדרין דצריך לפתוח בזכות שאפי' בדבר שהחיוב נגלה בעליל ואין מה לצדד לפטור מ"מ הוא בחריפותו יוכל להמציא צד פטור ולפתוח בזכות ועש"ה כל העניין:
שם הללו אומרים כו' והללו אומרים כו', נ"ב הטעם דס"ל לב"ש אחרי דלא נחלקו בישיב' אחת אין כאן מצוה אחרי רבים להטות שצריך שיהיו בועד אחד, שו"ת חות יאיר סי' קצ"ב ע"ש:
שם לבקר את ר' יוחנן בן החורנית, נ"ב ע' יבמות ט"ו ב' דהובא שם ר' יוחנן החורני ושהי' תלמיד שמאי:
שם רואין אותה כאילו היא פשוטה כו', נ"ב ע' דוגמת זה פלוגתא אי אמרי' רואין בכלאים פ"ד מ"ה ע"ש בשנות אלי' וע"ע פאה פ"ו מ"ז רואים אותה כו' ע"ש בר"ש דרואים דשם יש לו דמיון לכאן וע"ע שם משנה א' פלוגתא דב"ש וב"ה אי אמרי' רואין ע"ש בר"ש וע"ע כלים פ"ט מ"ז הי' עגול אין רואים אותו ארוך כו' ומשמע דמסברא יש לנו לומר רואים כיון שהוצרך להשמיענו זה וע"ע שביעית פ"א מ"ג רואין אותן כאילו הן תאינים כו':

דף יד.

מנא הני מילי, נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ב' אות י"ט הקשה דמאי פריך מנא הני מילי וכי אין הדבר נראה לעינים נקח דבר עגול ונמדוד הקפו ורחבו וע' כזה ירושלמי תרומות פ"ג ה"א ר' בנימין בר לוי בעי דבר שאפשר לך לעמוד עליו חכמים חלוקין עליו פי' בתמי' כו' עש"ה וכן בירושלמי חלה פ"א ה"א תני א"ר יוחנן בן נורי כו' ויבדקוה כו' ע"ש:

דף יד:

והא כתי' מחזיק בתים שלשת אלפים, נ"ב ע' אריכות בשו"ת חות יאיר סי' קע"ב:
שם אפי' כחוט הסרבל, נ"ב כזה חולין ע"ו ב' ושבת ק"א ב' מימרי דשמואל:
שם אין לו אלא חצי מבוי כו' עד ליחוש כו' קמ"ל, נ"ב דוגמתו לקמן מ"ב ב' אין לו אלא חצי חצר כו' עד קמ"ל וע"ע כי הך דמהו דתימא ליחוש דילמא אתי לאישתמושי בכולי'

כו' בר"ן סוכה פ"ק דף רל"א ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה וכתב רש"י ז"ל דכל הסוכה כשיר' אפי' מן האיצטבא והלאה כו':

שם א"ל אמרת כו' עד ומ"ט קא הדר בי', נ"ב כזה מכות ט"ו א', מגילה י' א' וע"ע ל' אמרו לי' אמרת אמר להו לא במנחות מ"ד א' ול' השבועה דכאן האלקי"ם כזה חולין נ"ד א' ויבמות קכ"א ב' האלקי"ם אכלו כוורי לחסא וכתובות ק"ב ב' והאלקי"ם אמר רב כו' ועמש"ש בגליון וע"ע נזיר מ"ב ב' האלקי"ם א"ר הונא כו' וע"ע חולין קכ"ד א' האלקי"ם אם אמר לי ר' יוחנן מפומי' לא צייתנא לי' ועמש"ש בגליון וע"ע סנהדרין ס"ז ב' ר' פפא אמר האלקי"ם אפי' כגמלא נמי לא מצי ברי וע"ע מ"ק ט' א' האלקי"ם אפי' אמך כו' ושבת צ"ד ב' האלקי"ם דעיילת בי' את כו' ושם קמ"ה א' האלקי"ם עיני ראו וגו' וע"ע קידושין מ"ד ב' האלקי"ם צריכה. גט כו' ובגיטין ז' א' האלקי"ם מדרבנן כו':

דף טו:

ור"מ מטהר, נ"ב כזה אהלות פט"ו מ"ט ר"מ אומר כל שיש בו רוח חיים אינו מטמא משום גולל:

שם ולא יהיו פרצות יתירות על הבנין, נ"ב דוגמתו מס' סופרים פ"ב ה"ד ובלבד שלא יהיו הרוחות מרובין מן הכתב:

שם כל פירצה שהיא כעשר אמות מותרת מפני שהוא כפתח יתר מכאן אסור, נ"ב נזכר מזה גם לקמן ע"ו ב' במשנה:

דף טז.

כדי שלא יזדקר הגדי בבת ראש, נ"ב כל' זה ב"ב ה' ב' וע"ע יומא ס"ז ב' זורקו בבת ראש ול' משנה כלאים פ"ד מ"ד אם אין בין קנה לחבירו ג' טפחים כדי שיכנס הגדי ה"ז כמחיצה ותוספתא שביעית פרק ב' וכלאים פ"ד:

דף טז:

מקיפין שלשה חבלים זו למעלה מזו וזו למעלה מזו ובלבד שלא יהא בין חבל לחבירו שלשה טפחים, נ"ב כלשון זה תוספתא שביעית פרק ב' בכל עושין סהרין באבנים ומחצלות כו' אפי' שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה ובלבד שלא יהא בין חבל לחבירו שלשה טפחים כדי שיכנס הגדי עכ"ל התוספתא וע' ירושלמי שביעית פ"ג ה"ג וכזה גם בתוספתא כלאים פ"ד בכל עושין מחיצה באבנים ומחצלות כו' אפי' ג' חבלים כו' כנ"ל וקצ"ע דאפשריות כניסת הגדי דמבטל המחיצה הא שייך רק בין

חבל התחתון לארץ אבל למעלה בין חבל לחבירו הא ליכא כניסת הגדי וכמבואר כאן בגמ' וכן בשבת צ"ז א' התם ה"ל מחיצה שהגדיים בוקעין תינח למטה למעלה מאי איכא למימר כו' ומה שצריך בכל מקום גם בלמעלה שלא יהי' הרחקה ג' טפחים הוא רק מהלמ"מ דבפחות מג' אמרי' לבוד ולא בג' וכדמסיק בשבת שם ע"ש ואולי כוונת התוספתא רק לשיעורא לא לנתינת טעם וה"ק דבעי' שיעור שלא יכנס הגדי וצ"ל לפי"ז דכך הי' לשון ההלכה דבפחות מכדי כניסת הגדי אמרי' לבוד וחכמים ידעו דכניסת הגדי הוא בג' טפחים וזהו דנקטי' בכל מקום בלבוד פחות מג' לישנא דשלא יזדקר הגדי וע' מ"ש בגליון עמוד הקדום] דאילו הי' לשון ההלמ"מ פחות מג' טפחים א"כ אחרי שכבר הזכירה התוספתא שלשה טפחים א"כ לאיזה צורך אמרה עוד כדי שיכנס הגדי ורק אם נמסרה ההלכה כך ניחא דנקטה התוספתא זאת לשיעורא וכנ"ל שבזה הרי נמסר השיעור בהלכה ואולם בתוספתא כלאים שם אמר אח"ז נמצאת אומר ג' מדות במחיצה כל שפחות מג' צריך שלא יהא בינו לחבירו ג' כדי שלא יכנס הגדי והוא תוספתא המובאה בגמ' בעמוד הקדום ושם הא שייך שפיר כניסת הגדי וע"כ י"ל בפשיטות דאגררה דסיפא נקט גם ברישא לשון זה ומה גם אחרי דברישא נמי הא שייכא מיהת בחלל שבין חבל התחתון לארץ ואגררה דהך דכלאים נקט נמי בהך דשביעית כן ואולם בר"ן ר"ה פ' ראוהו ב"ד ד"ה כדי שיאחזנו בידו כו' כ' דטעמא דשיעורא דטפח הוא דאשמעי' ע"ש ופשוט דשיעור טפח דשופר הוא הלמ"מ ככל השיעורין וכן מוכח בנדה כ"ו ב' וא"כ משמע דדרשי' טעם שיעור ההלמ"מ וא"כ נ' לכאורה דהא דנקטי' בכל מקום כדי שיכנס הגדי כו' ג"כ טעם שיעור לבוד דג' טפחים דהלמ"מ הוא דנקטינן ואולם בלמעלה הא לא שייך טעם זה ובאתי רק להעיר:

דף יז.

אורייתא נביאי וכתיבי דאמר רב הכי, נ"ב היינו דנשבע בתנ"ך דאמר רב הכי ודוגמתו ירושלמי פאה פ"ו ה"ב בתורה הזאת עומר הסמוך לגפה כו'

שם שבת הואיל והותרה הותרה, נ"ב ע' לקמן ל"ה א' רש"י ד"ה משחשיכה:

שם בחורשין, נ"ב פי' ביערות וכזה ג"כ ל' משנה מעילה י"ג ב' המקדיש את החורש ע"ש בתוס' וע"ע ב"ק ע"ט ב' ראוהו שהטמין בחורשין ועוד שם אבל מגדלין בחורשין כו' ושם פ' א' שהיו מרעין בחורשין ובב"ב ס"ח ב' ולא חורשין המוקצין לה ובשבועות ו' ב' בחורשי' קא אכיל לי' ע"ש ברש"י:

דף יז:

מתוך שניתנה רשות לפנותו כו' מפניהו כו', נ"ב קצת דוגמא לזה נזיר ס"ה ב' כיון שנתנה רשות לפנות מפנה להן אלא דשם המתוך הוא ממת למת אחר וכאן הוא באותו המת והפינוי בעצמו:

שם שמלח סדומית יש שמסמא את העינים, נ"ב פסחים מ"ב א':

שם וכי לוקין על לאו שבאל כו' אלא מעתה דכתי' אל תפנו אל האובות כו', נ"ב ע' ירושלמי סנהדרין פ"ז ה"י ר' יסא בשם ר"ל שהוא בל"ת שהוא בא מכח עשה ונ' הכוונה דס"ל דאל אינו ל' לאו וכחו רק ככח עשה וע"כ קרי לי' ל"ת שבא מכח עשה היינו ל"ת שכחה רק כעשה וכסברת ר' יונתן דכאן דאין לוקין על לאו שבאל דכל דזוטר מלאו עניינו ממילא רק כעשה ע' ריטב"א קידושין פ"ק י"ג ב' אהך דלכ"ע בעשה עש"ה וע"כ כיון דכחו רק כח עשה קליש ולא חשיב לחלק בין אוב לידעוני, כן נראה כוונת הירושלמי וא"כ קושית הש"ס כאן אלא מעתה דכתי' אל תפנו כו' ה"נ דלא לקה הנה ר' יסא בשם ר"ל דירושלמי סנהדרין הנ"ל ס"ל באמת כן ואין להקשות דאי כחו רק ככח עשה לר' יסא כו' הנ"ל א"כ ראוי שלא יחשב אזהרה כלל לא לבד שלא יחלק ז"א די"ל בפשיטות דס"ל דאזהרת עשה נמי אזהרה היא וכדאמר ג"כ בירושלמי שם הי"א אזהרה למקלל אביו כו' איש אמו ואביו תיראו אף דהוא רק עשה עש"ה:

שם מי כתי' אל יוציא אל יצא כתי', נ"ב משמע דלה"א מפרשי' תיבת יצא דפירושו יוציא ולהיפוך מזה מצינו בל' חכמים לקמן ס"ט א' דמפרשי' לישנא דמתני' עד שלא יוציא דפירושו עד שלא יצא והכוונה על היום עד שלא יצא היום ע"ש בהגהות הב"ח:

שם לביראות, נ"ב ע' שו"ת יד אלעזר סי' י"ט מדוע נקט תנא כהאי לישנא לביראות ולא לבארות כלשון תורה או לבירין וכדמתרגם אונקלוס על בארות ומדוע נקט כהאי לישנא לביראות ע' מש"ש בזה והסכים החת"ס לדבריו ע"ש:

דף יח.

ומותר להרחיק כל שהוא, נ"ב פירש"י כל מה שבלבו לעשות היקף גדול ודוגמתו תיבת כ"ש שאין פירושו משהו רק אדרבה להיפוך כל כמה גדול שהוא בפסחים פ"ט ב' ומעות כל שהן יפלו לנדבה ע"ש וע"ע כזה תרומות פ"ח מ"ה בכלים כל שהן ע"ש בפיה"מ להרמב"ם וכזה עוד בכלים פי"ט מ"ג מיזרן היוצא מן המטה כל שהן ע"ש ועוד כזה שם פכ"ט מ"א נימיהן כל שהן ושם מ"ג של סיידין כו' כל שהן ע"ש:

שם מאי ביראות ביראות דעלמא, נ"ב דוגמתו לעיל י"ד ב' מאי לחיין לחיין דעלמא, סנהדרין כ"ז א' מאי שבועות שבועות דעלמא, יבמות כ"ז א' והוא צרות קאמר צרות דעלמא ועמש"ש על הגליון, נדה ח' א' מאי קטנות קטנות דעלמא, תוס' גיטין ג' א' ד"ה אטו דאשלוחין דעלמא קאי, כריתות י"ז א' מאי קטנות קטנות דעלמא, קידושין נ"א ב' מאי בוגרות בוגרות דעלמא וע' תוס' פסחים ט"ז א' ד"ה תירגמא וע' שו"ת הרשב"א ח"ג סי' רפ"ז דכ' דאין חיוב לאכול פת ביו"ט רק בליל א' של פסח ושל סכות וכ' שם ע"ז ומקצת מחכמי הארץ הקשו עלי מלשון ימים טובים (דברכות מ"ט ב' שבתות וימים טובים דלא סגי דלא אכיל ע"ש ברשב"א) ואמרתי אני י"ט לילה הראשון של פסת ולילה ראשון של חג ואי נמי ימים טובים דעלמא וכדאמרי' בעלמא מאי בוגרות דקאמר בוגרות דעלמא עכ"ל וע' שו"ת חות יאיר סי' ס"ב אם גם בל' בני אדם יכול אדם לומר שהי' כוונתו כך ע"ש דדן באחד שקרא לחבירו רועה זונות כו' וכ' ואין לתרץ דיבורו שר"ל זונה אחת מזונות דעלמא דבכה"ג ארז"ל מאי לחיין לחיין דעלמא ע"ש וע"ע שו"ת רדב"ז ח"א סי' תמ"ח דכ' בשם הריטב"א פ"ק דכתובות דהא דאמרי' שם חתנים מן המניין נקט ל' רבים משום חתונות רבות הבאות זו אחר זו וכדאמרי' מאי בוגרות בוגרות דעלמא אבל אין לברך ברכה אחת לשני חתנים בבת אחת כו' והרדב"ז שם חולק ע"ז וכ' דפשטא דלישנא דחתנים מן המניין לא משמע הכי ע"ש וע"ע שו"ת רדב"ז ח"ג סי' תתקס"ז דעמד אהך דר"ה ל"ב א' מניין שאומרים קדושות דהל"ל קדושה אן מזה להביא ראי' לפייטנים שהוסיפו קדושות וע"ש שכ' אע"ג דאיכא לפרושי קדושות דמיושב ומעומד כו' עש"ה ולכאורה הא י"ל בפשיטות דקדושות דעלמא קאמר וע"ע ר"ה י"ב א' דאהך דתנא לירקות ולמעשרות פריך וליתני מעשר כו' וליתני נדר כו' וע"ש בחידושי הר"ן ד"ה וליתני מעשר דכ' ואע"ג דקתני שמיטין ויובלות ל' רבים ולא פרכינן אפ"ה כיון דהכי איכא טעמא פרכינן לגלויי האי טעמא אבל בשמיטין ויובלות דליכא טעמא לא פרכינן משום דלאו פירכא גמרה היא עכ"ל ונ' כוונתו ג"כ משום די"ל דשמיטין ויובלות דעלמא קאמר וע"ע חידושי רמב"ן שבת ט"ו א' ד"ה שמאי אומר דכ' ואחרים מפרשים דבעריסותיכם דכתב רחמנא פליגי מ"ס עריסותיכם תרתי כו' ומ"ס עריסותיכם דכל חד וחד משמע עכ"ל והיינו ג"כ דפליגי בל' רבים דעריסותיכם אי תרתי משמע או עריסות דעלמא עריסה חדא דכל חד וחד משמע וע"ע סנהדרין ד' ב' ורבנן סברי נפשות דעלמא משמע ע"ש פלוגתא דר"ע ורבנן:

שם מאי דיומדין כו' דיו עמודין וכן דיופרא כו', נ"ב וכזה טב למיתב טן דו וכזה תיבת דיוקן עמ"ש על הגליון שבת קמ"ט א':

שם גליון הש"ס לא נצרכה אלא למקום חתך כעין זה חולין ס"ח ב', נ"ב ועוד שם צ"ט א':

דף יט:

תרי רואין לא אמרינן, נ"ב ע' תבואות שור סי' ל"ה ס"ק מ"ז:

דף כ.

דהדרן וערבן, נ"ב כל' זה חולין נ"ח ב':
שם מחיצה אין כאן, נ"ב ע' תוס' וע' רוקח סי' קנ"ד דאחרי שהקדים דין דשבת הואיל והותרה הותרה כ' וז"ל והא דאמר בפ' עושין פסין כשיבש מים אסרינן טלטול דלי דמה צריך לדלי אבל שאר כלים הותרו עכ"ל ואינו מובן:

דף כא.

מטפס ועולה מטפס ויורד, נ"ב כל' זה ב"ב י"א ב', לקמן ק' א':

דף כא:

ושמא תאמר אבד וכו', נ"ב יומא ע"ב א' וסוכה מ"ה ב' ובבא מציעא ל"ג ב' אלא דבב"מ שם נאמר פסק סברם וע"ע ספרא אחרי פרק י"ג בריתא י"א ושמא תאמר אבד סברי ואבד סכויי:
שם שאוגדות פתחיהן לבעליהן, נ"ב כל' זה פסחים פ"ז א':
שם הרבה גזירות גזרתי על עצמי כו', נ"ב ק"ק שהרי החכמים הן שגוזרין על הכנס"י ואין הכנס"י הם הגוזרים על עצמם ואולי הך אמרה כנס"י דאמר כאן הכוונה באמת על החכמים דשקולים ככלל ישראל ולכן נקראים הם עצמם כנס"י והם הרי גוזרים שפיר על עצמם ועל הכלל וע' רשב"ם פסחים קי"ח ב' ד"ה אמרה כנסת ישראל דכ' שם כן דקאי אהזקנים וחשובים דקרוים כנס"י עש"ה וגם י"ל דהחכמים עומדים במקום הכלל ישראל וכדמוכח ג"כ מדוכתי טובי ולכן מה שהם גוזרים נחשב שהכלל גוזרים על עצמם וכבר הארכתי בכ"ז בחידושי ואולם כעת נ' יותר דאחרי דאין ב"ד גוזרין גזיר' על הציבור אא"כ רוב הציבור יכולין לעמוד וע' ל' הירושלמי ע"ז פ"ב ה"ח מקובל אני כו' שכל גזיר' שב"ד גוזרין ואין רוב ציבור מקבלין עליהן אינה גזיר' ע"ש נמצא דעיקר חלות הגזיר' רק ע"י שקיבלוה הציבור על עצמם ולכן שפיר חשיבי הציבור שהם הגוזרים על עצמם וז"פ:
שם כל העובר כו' חייב מיתה, נ"ב ע' ח"א למהרש"א דכ' דהיינו רק במקום שגזרו על דבר שיש בגופו חיוב מיתה אבל גזרו על עשה ול"ת לא שלא יהי' טפל חמור מעיקר

והך דנט"י דר"ע דבסמוך משום סרך תרומה נגעו בה שיש בה חיוב מיתה ע"ש ודבריו תמוהים מגמ' ברכות ד' ב' דאמר כן אגזיר' על ק"ש וע' ס' הפרדס לרש"י בליקוטים שבסוף הספר, (דפוס ווארשוא דנ"ט ע"א) ד"ה וששאלתם על ניקור דכ' דשומן הגיד יש בו חיוב מיתה מפאת דישראל קדושים נהגו בו איסור וחשיב מכח זה דברי סופרים וד"ס העובר עליהן חייב מיתה ע"ש:

שם שכל המלעיג על דברי חכמים נידון כו', נ"ב בנימוקי מהור"ר מנחם מירזבורק הנדפסים עם מהרי"ו דפוס קאפוסט דס"ו ע"א המלעיג והמלעיב על דברי חכמים לוקה מן הדא דכתי' נכונו ללצים שפטים וע"ע שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' ו' שאלה המלעיג ע"ד חכמים מה דינו תשובה כל הקודם להרגו זכה והרי הוא בכלל המינים שמורידין ולא מעלין:

שם מתקיף לה רבא מי כתי' לעג כו', נ"ב ע' שו"ת רמ"א סי' צ"ח:

שם כיושבי כרכים שיש בהן גזל ועריות, נ"ב ע' רש"י שבת פ' א' ד"ה בעירניות:

שם תוד"ה מפני כו' כ' וגם בהלל"מ כו', נ"ב ע' שו"ת חוט השני סי' נ"ג:

דף כב:

תוד"ה דילמא כ' ואפי' רבנן מודו כו', נ"ב ע' שו"ת ח"צ סי' ל"ז ושאילת יעב"ץ סי' ז':

דף כג.

וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי, נ"ב כל' זה ב"ב נ"ד א':

דף כה.

אוקמה בידי' כו' עד כדמחזקי אינשי, נ"ב כל' זה ב"ב נ"ד א':

שם אמרי' פי תקרה יורד וסותם, נ"ב ע' רוקח סי' צ"ד וז"ל בתוספתא רה"ר מקורה אסרו חכמים לטלטל תחתי' מיכן מרתפות הפתוחות לרה"ר אפי' מקורה למעלה אסור לטלטל תחתיהם אם לא יהיו צורת הפתח גמור מאחר שאין כתלים שם עכ"ל וצע"ק דבכל הסוגיות דפי תקרה כו' לא מייתי הש"ס כלל לתוספתא הנ"ל דמוכחא דלא אמרי' פי תקרה יורד וסותם וגם מדוע הרוקח ז"ל לא דן כלל בזה דנימא פי תקרה יורד וסותם ומה בכך שאין שם כתלים וצ"ע:

דף כו.

קרי עלייהו כו' חכמים המה להרע ולהטיב לא ידעו, נ"ב כזה ירושלמי יבמות פי"ב ה"ו:

שם א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו, נ"ב כזה לקמן ק"ה א', פסחים ס"ח ב', זבחים נ"ח א', חולין ק"א ב', ר"ה ח' א', י' ב', יומא ס' א', ס"א א', תענית כ"ט ב', מגילה ו' ב', י"ט א', קידושין נ"ב ב', ע"ח א' וכולן מקרא אחד דרשו ע"ש בגליון גי' הר"ש א"ר יוחנן, מנחות י"א ב' א"ר יוחנן ג' מחלוקות בדבר כו' ושלשתן מקרא אחד דרשו, שם כ"ב א', צ"ז א' [וע"ע שם צ"ה ב' א"ר אבא בר כהנא ושניהם מקרא אחד דרשו], בכורות ג' א' [ע"ש גי' הב"ח ר' יוחנן וע"ע בכורות מ"ה ב' א"ר יצחק ושניהם מקרא אחד דרשו ובזבחים קי"ג א' ארנב"י ושניהם מקרא אחד דרשו וע"ע ל' ושניהם מקרא אחד דרשו בסנהדרין י"ג א' ועוד שם כ' א' ובערכין ט"ז ב' ארנב"י ושלשתן מקרא אחד דרשו] ערכין ל"ב א', סנהדרין ע"ח א', שם ק"ב ב', [מכות ז' ב' א"ר חייא בר אשי אמר רב ושניהם מקרא אחד דרשו]:

שם כתי' העיר וקרינן חצר, נ"ב ע' מה שנדרש ע"ז בירושלמי סנהדרין פ' חלק ה"ב ויוצא משם חידוש דנבואת נביא כ"ז שלא נתפרסמה נקל לה יותר לקבל שינוי עדיין עש"ה:

שם והושיב ישיבה כו', נ"ב בכמה מיקרי ישיבה ע' שו"ת הר"י מגא"ש סי' מ"ז דנ' מדבריו דבג' מיקרי ישיבה ע"ש והטעם פשוט דג' חשיבי רבים בכל מקום וכ"ז שאינם רבים לאו ישיבה חשיבי רק יחידים הלומדים:

שם ולאו מילתא היא דילמא אתי לאיגרויי בי', נ"ב כזה סוכה ל"ח א':

שם רש"י ד"ה כיון דלצניעותא היא כ' והא נמי לצניעותא דיום ולילה בעלמא הוא דעבידא ולאו דירה היא, נ"ב ע' שו"ת הרשב"א המיוחסות סי' רנ"ז דכ' לשון דירה נופל על עניינים רבים כו' ונופל ג"כ למי שדר במקום אחד אפי' יום אחד כדאמרינן פרק חזקת הבתים אית לך סהדי דדר בי' חד יומא כו' כ"ל:

דף כו:

לחמשה ששרוין בחצר אחד כו', נ"ב מספר חמשה הוא מספר הרגיל בעירובין ע' לקמן ל"ז ב' אמר לחמשה הריני מערב על איזה מכם שארצה ילך כו' ודמ"ח ע"ב חמשה שגבו את עירובן כו' ודס"ד ע"א היו שם חמשה שכירו וחמשה לקיטו כו' ודס"ט ע"ב חד לגבי חמשה הוי אורח כו' ודע"ב ע"א חמשה חבורות ששבתו בטרקלין כו', ודע"ג ע"א מי שיש לו חמש נשים מקבלות פרס מבעליהם וחמשה עבדים כו' ועוד שם חמש חצירות פתוחות זו לזו כו' ובתוספתא פרק ה' מי שיש לו חמש חצירות בעיר אחת כו' מעשה בבן נשיא שהיו לו ה' חצירות באושה כו' והך דמעשה בבן נשיא הוזכר גם בגמ' לקמן ע"ב ב':

שם לאו כל כמיני', נ"ב ע' רש"י דבטלה דעתו כו' ואף אם אומר שמבטל אינו בטל וע' כזה מאירי יומא נ"ח א' ד"ה כל כהן שכ' ואף כשתאמר שבטלהו בהדיא בטלה דעתו ולא בטלה רגלו:

שם הנודר מן המזון מותר במים ובמלח, נ"ב לפי סגנון הדברים ה"ל למיתני הנודר מן המזון אסור בכל חוץ מן המים ומן המלח וכזה ק' בחולין ריש כל הבשר דתנן הנודר מן הבשר מותר בבשר דגים וחגבים ולפי הסגנון שם ה"ל למיתני ג"כ הנודר מן הבשר אסור בכל בשר חוץ מבשר דגים וחגבים עש"ה, נדבר מזה במהרי"ק שורש צ"ט עש"ה:

דף כז.

א"ר יוחנן אין למידין מן הכללות ואפי' כו', נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרנ"ב דה"מ היכא דפרישו חכמים ז"ל דאין הכלל כולל אבל אנו אין בידינו לומר כן עד כלל הנשנה דלאו דווקא הוא וע"ע שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תשפ"ו, וע"ע שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תר"י וע' בתוס' שבת כ' ב' ד"ה בעמרניתא ועוד בכמה דוכתי ונסמנו כבר בהגהות מאיו נתיב כאן וע"ע בס' תניא רבתי בפי' ההגדה דכ' ומנהגנו שלנו לברך על ההלל [של ליל פסח שאומרים על הסדר] בתחלה כו' וא"ת וכי יש דבר שטעון ברכה לאחריו ואין טעון לפניו הנה אמת ויציב אמת ואמונה ואם תאמר הרי אמרו חוץ מברכת הפירו וברכה אחרונה שבק"ש הא אמרי' אין למידין מן הכללות ואפי' במקום שנאמר בו חוץ עכ"ל והוא מליקוטים שבס' הפרדס לרש ע"ש וע"ע מרדכי ע"ז פ' כל הצלמים רמז תת"מ עש"ה וע"ו שו"ת הר"י מגא"ש סי' פ"א וז"ל ואומרם כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראי' אחרונה אינו עיקר ראוי לסמוך עליו והנה אמרו במשנה כל מ"ע שהז"ג נשים פטורות וכל מ"ע שלהז"ג נשים חייבות כו' וא"ר יוחנן אין למידין מן הכללות ואפי' במקום שנאמר חוץ ואם מה שבא מן הכללות במשנה אינו עיקר לסמוך עליו ואפי' במקום שנא' בו חוץ כ"ש מה שבא מהם בתלמיד שאין לנו לסמוך עליו ולעשותו עיקר ואפי' במקום שנא' בו חוץ ועם היות שנאמר בתלמיד פעמים רבות אמרם כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו הלכה כמותו חוץ מערב וצידן וראי' אחרונה אמנם נשנה זה לעניין הלכה כמותו בערב וצידן וראי' אחרונה לא לעניין שבזולתם הלכה כמותו כו' עכ"ל ועמ"ש על הגליון ב"מ נ"ט א' וע' פנ"י ריש כיצד מברכין במשנה וע"ע פנ"י שבת י"ג ב' על רש"י ד"ה האוכל אוכל ראשון עש"ה וע' שו"ת מהר"י ברונא סי' קכ"ח כ' גם בל' בני אדם דאין למידין מן הכללות עש"ה ועמ"ש בגליון ברכות מ"א ב' וע' חידושי הרשב"א מגילה כ' ב' ד"ה ולתפלת המוספין וע' רשב"א יבמות ס"א א' ד"ה

רבינא וע' ריטב"א מגילה י"ז א' ד"ה והלועז ששמע אשורית וע' ס' סולת למנחה שבתורת חטאת כלל פ"ה דין ג' מש"ש בהך דכל הנקברים אפרן אסור דאין למידין מהכללות וע"ע שם בס' הנ"ל כלל כ' דין ג' מש"ש ואין זו ראי' כלל דהא אין למידין כו' וע' במלחמות שבת דע"ה ע"ב מדפי הרי"ף שכ' ואעפ"י שיש הלכה כר' יוסף כגון פרוטה דשומר אבידה אין זה פוגם עלינו כללנו לפי שאין מכל הכללות האמורות בתלמיד אחד שאין בה חוץ וע' שו"ת חכם צבי סי' נ"ה דכ' דבפוסקים למידין מכללות ובמתניתין הוא דאמרו דאין למידין כו' ע"ש וע' שבת ק"ו א' והאנן תנן כל המקלקלין פטורין ומאי קושי' הא אין למידין מכללות וע' שו"ת שבות יעקב מאו"ח סי' י"ג וחאה"ע סי' צ"ד בסוף התשובה עש"ה וע"ע שו"ת ח"צ סי' ס"ז וע"ע שו"ת ח"צ הנוספות בסוף הספר סי' ד' אות ב' מש"ש ואף דאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה אין למידין מן הכללות וע' תבואות שור סי' ה' סק"ח וע' מהרש"א ע"ז דף ל"ו על התוס' ד"ה והא תנן ואין ב"ד יכול כו' וע"ע מהרי"ק שורש יו"ד ענף ז' מש"ש "ואשר כתב עוד הדיין לדחות כו'" וע' רשב"ם ב"ב פ"ה א' ד"ה חוץ מר"ה וע' ר"ש כלים פי"ד מ"ג ד"ה כל הכסוים טהורים וע"ע בפי' החרדים בירושלמי ברכות פ"ה ה"ג ד"ה חוץ ממי שלא אמר מתי' המתים וכו':

שם תוד"ה מאן כ' וק' הא איכא כמיהין ופטריות, נ"ב ע' שו"ת באר שבע סי' ג':

דף כז:

בקר ע"ג עורו כו' יין ע"ג קנקנו כו' תמד משהחמיץ, נ"ב הוזכרו במע"ש פ"א מ"ג וג"כ כסדר דכאן:

שם א"ר יוחנן כו' מובילנא מאני' אבתרי' כו', נ"ב ע' שו"ת באר שבע סי' י"א:

שם ע"ג עורו משום דגופי' הוא, נ"ב ע' נזיר נ"א ב' עורו מהו ע"ש דהוא איבעי' אם העור חשוב גוף:

שם על גב גיזתה דלאו גופי' הוא, נ"ב ע' זבחים י"ט א' איבעי' אי שערו כגופו דמי וע"ע ברכות מ"ג ב' ומיהו הך דברכות אין לו עניין לכאן וע' נזיר נ"א א' מוכח דשער חשוב גוף עכ"פ כ"ז שהוא מחובר ואין עומד ליגזז וע' ירושלמי פסחים פ"ט ה"ה שה תמים ואין גיזה תמימה:

שם תוד"ה ה"א מאי שכר דבילה קעילית כ' כל הני דרשות כו', נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ו סי' ב' אלפים שכ"ד:

דף כח.

חשוכי בנים. נ"ב בתענית י"א א' אי' חסוכי בנים וע"ש ברש"י ובגליון בשם הערוך וכמו שנאמר כאן חשוכי הוא ג"כ בכלים פ"א מ"ב וחשוכי בגדים במגע ועמ"ש בהך דכאן בשו"ת שבות יעקב ח"ג סי' למ"ד וגם לפי דבריו עדיין לא מיושב סתירת דיוקא דרישא לדסיפא דמרובי היינו שיש לו ג' בנים דאין רבים פחות מג' ואילו חשוכי הוא שאין לו בן ובת וא"כ אכתי קשיין הדיוקים אהדדי וצ"ע ואולם במנחות נ' ב' תאפנה רבה פירש"י שאופה ב' פעמים ע"ש ואולם שם י"ל דאין כוונת ל' ריבו שנאפה הרבה פעמים דב' פעמים אין קרוי ריבוי ורק שהוא אפוי הרבה שע"י שנאפה ב' פעמים ממילא הוא אפוי הרבה אבל אין הכוונה על ריבוי האפיות שנאפה הרבה פעמים ודו"ק היטיב וע' תבואות שור סי' א' סק"ב דכ' ולב' פעמים אין לקרות רבות וע' רש"י מכות כ"ג א' ד"ה אין לי אלא מכה רבה דכ' דב' מכות אין קרויות רבה רק ג' ע"ש ואולם בחולין קל"ה א' במשנה אי' וכמה הוא מרובה בש"א שתי רחלות כו' ע"ש ואולם אפי' יהי' כאן כוונת מרובי על ב' ג"כ אינו מדוקדק דאכתי מאי כללא כייל דמרובי בנים יאכלו הא משכחת שיש לו מאה בנים וקרוי מרובי בנים ועכ"ז אין לו לאכול הואיל ואין לו בת עדיין ולא קיים המצוה ויש ליישב ואין להאריך ובגוף הדבר אי חשוכי בנים משמעותו שאין לו כלל או שאין לו כדי פרי' ורבי' יש בדומה לזה מחלוקת הראשונים בהך דנשא אשה ושהה עמה עשר שנים ולא ילדה אי המשמעות שלא ילדה כלל או שלא ילדה כדי פרי' ורבי' ע' שו"ת הרשב"א ח"ג סי' ש"מ:

דף כח:

רבי ירמי' נפק לקריתא בעו מיני' כו' לא הוה בידי', נ"ב דוגמתו יבמות ק"ה א' לוי נפק לקרייתא בעו מיני' כו' לא הוה בידי' וע"ע ב"ב צ"ח ב' ר' חנינא נפק לקרייתא כו' ובביצה ט' ב' בני ר' חייא נפוק לקרייתא כו' וע"ש בגליון הרי"פ:

דף כט.

א"ר יוסף שרא לי' מרי', נ"ב כל' זה סנהדרין צ"ט

שם וקב גרוגרות, נ"ב היינו דהוא שיעור ב' סעודות ונזכר מזה גם בכלים פ"ד מ"ב ע"ש בר"ש:

דף כט:

התם מיא דציבעא מקרי, נ"ב ע' מה שדימה לזה בשו"ת שבות יעקב ח"ב סי' כ"ח:
שם כל שהוא ליפתן כדי לאכול בו, נ"ב לפי"ז המערב בדג צלוי ג"כ השיעור כדי לאכול בו מזון שתי סעודות דדגים נמי הוו לפתן לפת ע' סנהדרין ק' ב' לא תינטוש גולדנא מאודני כו' אלא צלי יתי' בנורא ואכול בי' תרתין גריצין וברש"י לא תטול עורו של דג אפי' מעל אזנו כו' אלא צלי יתי' בנורא ואכול בי' תרתין גריצין שאתה יכול לצלות עור הדג עמו ולאכול בו שתי חלות דהוי לפתן לשתי חלות עכ"ל וע"ע ביצה כ"א ב' במשנה ואין אופין פתין גריצין וברש"י ככרות עבים כו':

דף ל:

סעודה הראוי' מבעוד יום, נ"ב לקמן ל"ו ב' ול"ח ב':
שם ואילו לנזיר ביין לא פליג מאי טעמא, נ"ב ע' שו"ת יד אלעזר סי' פ' הביא קושית העולם דלדעת רש"י נזיר ד' א' דנזיר מותר ביין קידוש משום דמושבע ועומד מהר סיני ואין הנזירות מבטלתו [ועמ"ש על הגליון שם בשם ס' הפרדס לרש"י] א"כ כיון דקניית העירוב הוא ביה"ש הרי אז הוא זמן קידוש ושרי היין לנזיר לגמרי לקדש עליו ושפיר יש לו לקנות העירוב גם לסומכוס ע"ש מש"ש בזה בשם ס' לחמי תודה:
שם קא סבר אהל זרוק שמי' אהל ובפלוגתא כו', נ"ב ע' אריכות בשו"ת שבות יעקב סי' פ"ה ושם ח"ב סי' פ"ח:

דף לב.

ור' ששת אמר כו', נ"ב ע' תוס' ד"ה ר' ששת מ"ש ואומר ר"י כו' וע' רוקח סי' קצ"ד:

דף לב:

נתנו בבור אפי' עמוק מאה אמה, נ"ב כל זה תוספתא תרומות פרק ז':

דף לג.

תוד"ה והא כ' אך קשה דאכתי משכחת לה דאינו חייב כגון בזה עוקר וזה מניח כו', נ"ב ע' שו"ת עבודת הגרשוני סי' ק"ד ועפ"י דבריו מיושבת גם קושית החות יאיר בגליון הרי"ף בפרקין דצ"ז ע"ב מדפי הרי"ף סק"א דהקשה דהא אפשר לשבור המגדל ולפקח הגל ע"י עכו"ם דהוא רק שבות ע"ש ולדברי העבודת הגרשוני הנ"ל כיון שא"א לו לעשותו

בעצמו רק ע"י עכו"ם וצריך לאיש אחר ה"ל הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר עש"ה בעבודת הגרשוני:

דף לה.

מחמת רעדה טהור, נ"ב הוזכר במשנה פרה פי"א מ"ב ע"ש בר"ש:
שם ה"ז חמר גמל, נ"ב כל' זה לקמן ל"ח ב', נ"ב א', מ"ט ב' ונעשה תחתיו של אילן חמר גמל, ירושלמי תרומות פ"ג ה"א עירב בה נעשה חמר גמל:
שם לא צריכא דבעי מרא וחצינא, נ"ב כל' זה לקמן ע"ז ב':

דף לה:

טמא שירד לטבול ספק טבל כו' ואפי' טבל ספק טבל במ' סאה כו' וכן ב' מקואות באחת יש בה מ' סאה ובאחת אין בה כו' ספיקו טמא, נ"ב כסדר זה בכריתות י"ז א' משנת ספק אכל:
שם הא דידי' הא דרבי' דיקא נמי דקתני כו' שמעתי כו', נ"ב ע' כזה בפי' הראב"ד על הסיפרא ויקרא דיבורא דחובה פרק י"ח בסופו שכ' איכא למימר הא דידי' הא דרבי' דהא אמר שמעתי עכ"ל והמגיה שם בגליון כ' וצ"ע מסוכה מ"ב א' שהקשה לר' יוסי דאמר טעה בדבר מצוה פטור האמר שמעתי בשוחט בשבת תמיד שאינו מבוקר חייב ולא שני הא דידי' הא דרבי' דהא אמר שמעתי עכ"ל ואני שמעתי ולא אבין דאין כתוב בסוכה שם כלל שמעתי רק ר' יוסי אומר השוחט את התמיד כו', וע"ע ירושלמי ערלה פ"ב ה"א תמן הוא אמר אני לא שמעתי כו' שמועה אמרה ברם הכא גרמי' אמר וע"ע תוס' נדה ח' ב' ד"ה בקטפא עש"ה:

דף לו:

זמנין דניחא לי' בחברי' טפי מרבי', נ"ב הילכך נהגו חסידים הראשונים שלא הסכימו אפי' לרבותיהם נגד חבריהם, שו"ת מהר"י מברונא סי' רס"ח ועוד שם סי' קפ"ה:

דף לז.

זוזי זוזי קתני, נ"ב ע' הגהות הרי"פ דהביא ממגילה ט"ז א' ויש עוד בזבחים מ"ו ב' חד מהאי זוזא וחד מהאי זוזא:

דף לז:

ואמר אם ירדו גשמים כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתקל"ט הביא ראי' מכאן דאע"ג דאין אדם מקנה דלשב"ל מ"מ יכול לתלות תנאו בדשלב"ל עש"ה כל התשובה וע' עוד שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' נ':

דף לח:

ע"כ לא פליגי כו', אלא בישן דלא מצי אמר אבל בניעור דאי בעי למימר מצי אמר אע"ג דלא אמר כמאן דאמר דמי, נ"ב ע' שו"ת רדב"ז ח"ג סי' תתצ"ד שכ' כ"ש כי לפי הנראה קטנים הי' כו' ומטעם זה אם טבלו סתמא לא קנו עצמם בני חורין דלא אמרי' הכי (דליקני עצמו ב"ח בטבילת סתם ע' יבמות מ"ו א') אלא בגדולים שיודעין לפרש שטובלין לשם גירות לפיכך סתמו כפירושו אבל קטנים שאין יודעין לפרש סתמא נמי לא קנו עצמן כי הא דאמרי' כל שאין ראוי לבילה בילה מעכבת בו עכ"ל והי' לו ז"ל להביא הך דכאן כי הוא דוגמתו ממש וע"ע שו"ת מהרי"ל סי' ק"נ דכ' דישן בביהכ"נ מצטרף לעשרה ונהי דכ' הרא"ש דצריך עשרה דצייתי מ"מ חזינן דנהוג עלמא לצרף אע"ג שמסיחין שיחת חולין ולא צייתא ומ"מ לבי מגמגם דשמא כל הראוי לבילה כו' עכ"ל והי' לו ז"ל ג"כ להביא הך דכאן דהוא ממש נידון דכאן חילוק בין ישן לניעור מטעמא דניעור אי בעי מצי כו':

דף לט.

לא יטייל אדם על פתח מדינה כדי שיכנס למרחץ מיד, נ"ב דוגמתו הוזכר מרחץ גבי מדינה בע"ז ס"ט א' במשנה ונכנס למדינה ורחץ:

שם שמעתתא משכתי', נ"ב כזה לקמן מ"ג ב':

שם דילמא התם עצה טובה קמ"ל, נ"ב ע' גליון הרי"פ וע"ע כזה ב"מ ק"ד ב' סוף העמוד ע"ש ק"ה א' ברש"י ד"ה תרי עיסקא כו' וע"ע כזה שם קי"ח ב' תוד"ה מחוורתא ותוס' ב"ק ל' א' ד"ה מתני' וע"ע ערכין כ"ד א' וכיון דאין מקדישין כו' יהא אדם חם על נכסיו כו' ע"ש ברש"י ד"ה רב ושמואל דמתני' עצה טובה קמ"ל כו' וע"ע תוס' שבת ע"א ב' ד"ה מאן דאמר וחידושי רמב"ן שם ד"ה למ"ד דר"ע עצה טובה קמ"ל וע' ש"ך יו"ד סי' א' ס"ק ל"ד וסי' י"ח ס"ק י"ח וסי' כ"ג ס"ק ט"ז וע"ע ב"ב ק"כ א' עצה טובה השיאן הכתוב כו' וע"ע שם קמ"ז ב' רשב"ם ד"ה מתנת שכיב מרע דכ' וקראי דלעיל עצה טובה קמ"ל כו' וע"ע רש"י שבת קכ"א א' ד"ה לאו מצוה דכ' קרא עצה טובה קמ"ל כו':

שם תוד"ה מודים כ' תימא כו', נ"ב ע' ס' חידושי גור ארי' למהר"ל מפראג ז"ל כאן כ' דאין זה קושי' דסברת חכמים דכיון דשבת ויו"ט מה"ת וסמוכים הם זה נעשה כיום אחד ארוך ואילו ר"ה יום אחד מדרבנן לכך אין לומר קדושה אחת הם ואנו הייי"ל דשבת ויו"ט ב' קדושות הם וכל אחד ואחד קדושה בפ"ע ור"ה קדושה אחת שהכל עליו שם ר"ה ונעשה כיום אחד ארוך עכ"ל ולפי דבריו טעמא דחכמים דב' ימי ר"ה ב' קדושות לפי שאחד מה"ת ואחד מדרבנן וא"א שיצטרפו להיות אחד והוא מעין גמ' ב"מ נ"ג א' דאוריתא ודרבנן לא מצטרפי:

דף לט:

ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא, נ"ב כל' זה חולין נ"ט א':

דף מ:

לרבות עצרת, נ"ב ע' חק יעקב סי' תע"ג סק"א דזמן דעצרת יש לו תשלומין כל שבעה כיון דיש לחגיגתו תשלומין כל שבעה ע"ש וע' אריכות בזה בשו"ת ראשית ביכורים ח"ב סי' ד' [והוא דנ"ח ע"ב שם דפוס ווילנא] ולענ"ד יש ראי' לדעת החק יעקב ז"ל מגמ' מנחות ס"ה ב' דכל שבעה דעצרת קרוים רגל ע"ש תוד"ה רגל:

שם יוה"כ היכא עביד כו', נ"ב עמ"ש בגליון יומא פ"א ב' בשם התניא רבתי וע"ע רוקח סי' רי"ד דכ' ג"כ ואם יו"כ בשבת ואכל סעודתו בע"ש לא יקדש על הכוס כדאמר בפ' בכל מערבין יו"כ דליכא כוס עכ"ל ונ' כוונתו באמת דאם יקדש הרי זה רק מפאת תוספת חול על הקודש וא"כ ה"ל יו"כ והכוס אסור וס"ל דאין לחלק קבלת התוספת לשבת ולא ליוה"כ ע' היטיב דברינו בגליון יומא שם:

שם ליתבי' לינוקא, נ"ב ע' שאילת יעב"ץ ח"ב סי' ס"ד:

שם דליוה לרטיבא רפסא לי' בדוכתי', נ"ב אין כמוהו בש"ס לפי זכרוני העני אבל מצאתיו בשאלתות פ' אחרי סי' צ"ו ד"ה ברם צריך היכא דנותנת טעם לדברי':

שם והלכתא אומר זמן בר"ה וביוה"כ, נ"ב ע' שו"ת הר"י מגא"ש סי' ר"ג דזמן דר"ה ויוה"כ הוא דרבנן וזמן דסוכות הוא דאוריתא ע"ש וצ"ל כוונתו דזמן דסוכות הוא חיוב גמור מעיקר הדין ולא כן זמן דר"ה ודיוה"כ דבעי כאן לומר דהוא רשות ודוגמת זה שם סי' פ"ט דקריאה בתורה הוא מה"ת וקריאת המפטיר דרבנן והכוונה בהכרח ג"כ רק דקריאה בתורה חיוב עיקריי יותר מקריאת המפטיר וע' כזה בשו"ת תשב"ץ ח"ב סי' קפ"ב דעיקר תקנה קרינן דאוריתא עש"ה וע"ע ב"ק פ"ט ב' דעיקר כתובה קרינן כתובה דאוריתא ע"ש

תוד"ה לא מפסיד בסה"ד ואולם עכ"ז הרי הוא נגד המסקנא דכאן דמשמע דגם זמן דר"ה ודיוה"כ חובה ושוב ראיתי בתניא רבתי הלכות ר"ה סי' ע"ג שהביא ירושלמי בפרק ראוהו ב"ד אומרים זמן על הכוס בר"ה מדברי סופרים בשופר מדברי תורה וכן במהרי"ל ה' ר"ה דאין זמן של קידוש פוטר זמן דשופר משום דקידוש דרבנן ושופר דאוריתא ואין דרבנן פוטר דאוריתא וע"ע רוקח סי' רצ"ה כ' ג"כ דזמן דג' רגלים מה"ת ודראש השנה מדרבנן ע"ש וע' רוקח סי' רכ"ט מדוע אין אומרים זמן בשבת ור"ח ולעניין ר"ח י"ל דברכת חידוש הלבנה הוא במקום ברכת זמן וגם י"ל דאין אומרים זמן רק על זמן שהוא זכר ליציאת מצרים דשמחין על היציאה ממצרים ור"ח איננו זכר ליציאת מצרים ושבת י"ל דהואיל ואינו מל' יום לל' יום אין לברך זמן ע' ברכות נ"ח ב' וע"ע רוקח סי' שע"א וע"ש חידוש דהחתן תורה וחתן בראשית בשמחת תורה יש להם לברך זמן עש"ה:

שם דתני' כו', נ"ב ע' תוספתא תענית פרק ב' דשם מקור הבריתות המובאות כאן וע"ש תוספת אבא יוסי בן דוסאי אמר משום ריה"ג נשבע שיתענה בערב שבת ה"ז שבועת שקר ול' שבועת שקר לאו דווקא רק הכוונה דהוי שבועת שוא משום נשבע לבטל את המצוה דס"ל דאסור להשלים התענית ע"ש וליכנס לשבת כשהוא מעונה משום עונג שבת ולדיעות הסוברים דשבועה חלה לבטל מצוה דרבנן צ"ל דעונג שבת דאוריתא ואפי' ליכנס לה כשהיא מעונה הוא איסור תורה וכמובן:

שם רש"י ד"ה לתבי' לינוקא כ' דטעמא משום דגנאי הוא כו', נ"ב צ"ע ל' גנאי הא איסור גמור יש בו משום ברכה לבטלה דעובר אלא תשא וע' מ"ש בזה בשו"ת הר"ן סי' נ"ב:

דף מא.

חזי אנא דבתר רישא גופא אזל, נ"ב ע' שו"ת באר שבע סי' נ"א וז"ל נזרקה מפי חבורה במסיבה כו' מאין בא מה שהעולם אומרים גופא בתר רישא אזיל ונמנו וגמרו לשאול את פי והשבתי משנה שלימה היא בפרק עגלה ערופה לענין מת מצוה דאם נמצא ראשו במקום אחד וגופו במקום אחר ס"ל לר"ע דמוליכין הגוף אצל הראש והלכה כר"ע עכ"ל בקצרה ובמחכת"ה אישתמיט מינייהו דמאמר העולם הנ"ל הוא בגמ' כאן ככתבו וכלשונו ושוב מצאתי שכבר העיר בזה הגאון החות יאיר ז"ל בשו"ת חוט השני סי' י"ט ע"ש:

דף מא:

אי פקח הוא עייל לתחומא כו', נ"ב ע' ראב"י' ברכות פרק כיצד מברכין סי' קי"א דאחרי שכ' דיש לבצוע על פת עכו"ם אם היא נקי' טפי מפת ישראל כ' אח"ז וכיון שהותר לו לבצוע הותר לו בכל הסעודה הזאת וזכר לדבר דאמרי' מתוך שהותר לצרעתו הותר לקריו ובר"פ מי שהוציאוהו אמרי נהרדעי אי פקח הוא עייל לתחומין וכיון דעל על משמע אפי' רחוק קצת לצד תחומין עכ"ל וה"ז חידוש דאפי' יכול ללכת לנקביו למקום אחר קרוב טפי מותר ללכת לתחום אפי' בריחוק יותר וטעם הקולא מסברא דהואיל ואישתרי כו' ועמ"ש באתוון דאוריתא כלל כ"ו וי"ל כאן עוד טעם אחר בזה דהוא כהך דתוס' ביצה ג' ב' ד"ה אבל כו' ואם התחיל לטלטלו כו' מותר להוליכו אפי' בחדרו אם ירצה כו' וע' לעיל י"ז ב' מתוך שניתנה רשות לפנותו כו' ועמש"ש בגליון:

דף מב:

חצר כיון דדש בי' ליחוש דילמא אתי לטלטולי בכולה, נ"ב גי' רש"ל ומעין ל' זה לקמן ע"ט ב' כיון דדש בי' אתי לטלטולי:

שם מחיצות להבריח מים עשויות, נ"ב לקמן צ' ב':

דף מג.

יש תחומין כו', נ"ב ע' אריכות בשו"ת רדב"ז ח"ג סי' תתקע"ג וע"ע שם סי' אלף י"ח וע' שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' ל"א:

שם דקאזיל בקפיצה, נ"ב כזה יבמות קט"ז א', סנהדרין צ"ה

שם הני שב שמעתתא כו', נ"ב ע' מהדורא בתרא לשו"ת שבות יעקב חלק א' שאלה י"ב:

שם רש"י ד"ה אמש כ' לערב, נ"ב ע' רש"י סנהדרין מ"ד ב' ד"ה אמר לו אמש ביטלתם וע' בגמ' שם מ' ב' לדבריכם מי שבא ואמר אמש הרגו כו' עש"ה וע' ב"מ פ"ה ב' אמש נראה לי ר' יוסי בר חנינא כו' והיינו שנראה לו בלילה של אותו היום:

דף מד:

בהדי דאתא רבא כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל ב' אות י"ט:

שם מי שיצא ברשות, נ"ב ע' פירש"י ול' ספר הפרדס לרש"י סי' ק"ח אבל אם רוצה לילך להציל נפשות או ספר תורה מותר לילך יותר מאלפים אמה עכ"ל ופשוט דכיון דרשאי

ליליך עבור הצלת ס"ת חוץ לתחום דנחשב יצא ברשות ויש לו אלפים לכל רוח ככל יוצאין ברשות:

דף מה.

ובעיר הסמוכה לספר כו', נ"ב כזה חילוק בין סמוכה לספר לאינה סמוכה בסנהדרין ט"ז ב' וסמוכה לספר אפי' אחת אין עושין שמא ישמעו העכו"ם ויחריבו את ארץ ישראל ובב"ק פ"ג א' אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר כו' ובב"ב ז' ב' אלא עיר הסמוכה לספר ראוי' לחומה ושאינה סמוכה לספר אינה ראוי' לחומה כו':

שם דברי ריב"נ וחכ"א כו', נ"ב ל' השאלתות פ' בשלח בהסברת הפלוגתא דרבנן סברי דגברא הוא דקני שביתא והא לא איכוון למיקני וריב"נ סבר שבת קניא לי' ואע"ג דלא איכוון ע"ש וצריך פירוש לפירושו להבין עניין שבת קניא לי':

שם ומודה ר"י שאם בירר לו שאינו יכול לחזור בו, נ"ב ע' ירושלמי כתובות פרק ג' ה"ו בוררת וחוזרת ובוררת ואינו עניין לכאן:

דף מה:

וספק דדבריהם להקל, נ"ב ע' תוס' דעיר ולפי"ז מוקצה חמור מאיסור תחומין ע' ביצה כ"ד א' דספק מוכן אסור ומובן בזה גמ' ביצה ל"ז ב' לאיסור מוקצה לא חששו לאיסור תחומין חששו בתמי' ודרך ק"ו קאמר דאם למוקצה החמור לא חששו לאיסור תחומין לכ"ש וע"ש ברש"י וע' בה"ג סוף ה' יו"ט דכ' דספק מוקצה מיתר מטעמא דסד"ר לקולא ובספק מוכן פסק בבה"ג בה' יו"ט שם דאסור ע"ש:

דף מו.

הלכה כדברי המיקל באבל, נ"ב ה"מ במחלוקת תנאים ואמוראים אבל במחלוקת הפוסקים לא אמרי' הכי', שו"ת רדב"ז ח"ג סי' אלף ס"א וע' סו"ת מהרי"ל אחרי סי' ק"נ בשאלות מוהר"ר מיישטרליין אחד הגדולים שבימי מהרי"ל ז"ל ששאל זה למהרי"ל וז"ל ואם נאמר הלכה כדברי המיקל באבל דווקא בתנאים או אמרינן נמי באמוראים ואם נאמר גם בגאונים וע"ש בתשובת המהרי"ל סי' קנ"ז:

דף מו:

וכר' יוסי מחביריו, נ"ב ע' תוס' שבועות ל"ה א' ד"ה ה"ג אין הלכה כר' יוסי וע' תוס' תענית כ"ח א' ד"ה אי ר"מ בסה"ד וע' חידושי הר"ן ר"ה ל"ג א' ד"ה ר' יוסי ור' שמעון:

שם ואצ"ל ר"מ ור' יוסי כו' השתא במקום ר' יהודה ליתי' כו', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב חאו"ח סי' ל"א:
שם א"ר משרשיא ליתנהו להני כללי, נ"ב כל' זה לקמן נ"ו א' וע"ע ל' ליתנהו להני כללי ביבמות ס"ד ב', חולין קל"ו א':

דף מז.

רש"י ד"ה עקרה כ' שכבר נישאת לג' כו', נ"ב נקט כרשב"ג וצע"ק דהא בנשואין קיי"ל כרבי ע' שו"ת חיים שאל ח"ב סי' ל"ח אות ס"ו:

דף מח.

א"ב ד' אמות מצומצמות, נ"ב בשאלתות פ' בשלח איתא ד' אמות מצומצמות ואמה של קודש איכא ביניהו ר"מ סבר כדי פישוט ידיו ורגליו דאמה דידי' ור' יהודה סבר באמה של קודש עכ"ל וכ"ה בבה"ג ה' עירובין פרק שני ובבה"ג שם לא נאמר כלל הך דד' אמות מצומצמות ונאמר רק מאי בינייהו איכא בינייהו אמה של קודש ר"מ סבר כדי פישוט ידיו ורגליו באמה דידי' ור"י סבר באמה של קודש עכ"ל וצריך ביאור לפי"ז איבעי' הסמוכה ד' אמות שאמרו כו' ואולי הי' לפניהם איזה גירסא אחרת:
שם מ"ט לא קתני לה גבי יש שאמרו כו', נ"ב ע' שו"ת ח"צ סי' ס"ז:
שם ל"ל למימר למה הדבר דומה הכי קאמר להו כו' מכדי למה הדבר דומה כו' מ"ש התם דפליגיתו ומ"ש הכא כו' ורבנן כו', נ"ב כסגנון זה נדה ס"א א':

דף מח:

אם אמרו דיורין להקל יאמרו דיורין להחמיר, נ"ב דוגמת זה לקמן ס"ד א' אם אמרו שכירו ולקיטו להקל יאמרו שכירו ולקיטו להחמיר וע' רש"י שם כ' הטעם דכל בעירובין להקל והוא ל' הגמ' לקמן פ' א' כל שיש לך להקל בעירובין הקל וכזה עוד ברש"י לקמן ס"ו א' ד"ה לא מה מערב דלקולא אקשינהו ר' יוחנן ולא לחומרא דכל בעירובין להקל ע"ש וכזה עוד ברש"י לקמן ס' א' ד"ה תורת מחיצה עליו דכ' אלא רצו אחד מערבין ולקולא והוי כפתח רצו שנים מערבין דלחומרא לא אמרי' דליבטלי' למחיצה דכל בעירובין להקל עכ"ל וזהו ג"כ טעם התוס' לקמן ס"ה ב' ד"ה התם דכתבו דלקולא אמרי' לא פליג ולחומרא לא עש"ה וע"ע ל' המשנה לקמן נ"ח ב' שלא אמרו חכמים את הדבר להחמיר אלא להקל וע' לעיל מ"ה ב' תוד"ה איב"ע ומ"ש בגליון שם וע"ע ברבינו יהונתן על הרי"ף פ' הדר דקי"ג ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה מבוי שלהם ניתר בלחי וקורה מש"ש ומסקי' דאזלי'

הכא לקולא והכא לקולא ע"ש והיא ג"כ מטעם הנ"ל וע"ע לעיל ל"ג א' בריש העמוד ברש"י מש"ש ואע"ג דמשוינן להו ניהלי' רה"י לגבי קניית עירוב להקל לאו רה"י גמורה היא שלא יוכל להביא מחוצה להן לתוכן כו' וי"ל דהוא ג"כ מטעם הנ"ל ודו"ק וע"ע תוס' ב"ב ג' ב' ד"ה מכלל מש"ש וממילא הייתי משער בקטנה הואיל ולא מפרש שיעורא ונ' ג"כ טעמם משום דכל שבעירובין להקל וע' לעיל מ"ה ב' תוד"ה להודיעך מה שהקשו דאדרבה כחא דהיתירא עדיף ע"ש וי"ל דכיון דכל בעירובין להקל לכן נהפוך הוא דכח מ"ד האוסר הוא חידוש טפי ודו"ק:

דף מט.

וכגון זה כופין כו', נ"ב ע' הציון בגליון הרי"פ ויש עוד בכתובות ק"ג א':

דף מט:

כטבלא מרובעת כדי שיהא נשכר לזויות, נ"ב כל' זה לקמן נ"ג א' במשנה וע"ע ל' כטבלא מרובעת במנחות צ"ה א':

דף נ.

כל שאינו בזא"ז אפי' בב"א אינו, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קמ"ז מש"ש דשנים שכתבו שטר אחד וכתוב בו שכל מי מהם שימות תחלה יהיו נכסיו לשני מעכשיו ולאחר מיתה דגם שניהם לא קנו מטעמא דכל שאינו בזא"ז כו' דא"א שיתקיימו ב' מתנות אלו בזאח"ז דאם מת אחד ובאו נכסיו לשני ונתקיימה המתנה האחת שוב א"א שתתקיים השני' כי אחרי מיתת השני הרי הראשון מת מכבר ואין זוכה בנכסי השני עש"ה ויש לדון טובא בדבריו אלה דנהי דא"א למתנות אלו להתקיים בפועל בזאח"ז מ"מ חלות קניינם הרי יכול להיות בזאח"ז שאילו כתב אחד לחבירו בשטר נכסי לך מעכשיו ולאחר מיתה ושוב כתב השני לו כן בשטר הרי ב' השטרות קיימין וחלין וכמש"ש התשב"ץ עצמו וא"כ בב"א שפיר ג"כ יש להם לחול ומה זה שהביא שם ממקדש אשה ובתה כאחת דשם לא חשבינן לה אינו בזא"ז מפאת שא"א לו לבעול בזאח"ז רק מפאת שא"א לחלות שיהי' בזא"ז דאין קידושין תופסין בערוה ולכן גם בב"א אין חלין ומשא"כ אלו המתנות הרי חלין בזא"ז וכן מה שהביא מתמורת עולה ושלמים ג"כ מוקשה כנ"ל דהתם ג"כ אם הוא עולה אין חל עלי' קדושת שלמים אם יקדישה לשלמים וכן הוא בכל מקום דאמרי' כל שאינו בזא"ז כו' דבכ"מ הכוונה אחלות לא אקיום בפועל והוא פשוט לכן דברי התשב"ץ

צע"ג וע"ע תוס' גיטין מ"ב א' ד"ה הא דלסברתם שם ג"כ לא שייך בנידון התשב"ץ הך דכל שאינו בזא"ז כו' כיון דלאו בתורת מעכב החלות הוא אחד לשני בזא"ז רק דאין המציאות עוד דכיון שמת אינו בעולם לשיזכה ודו"ק ויש עוד לעיין בתשב"ץ הנ"ל מכמה פנים ואכ"מ וע"ש בתשב"ץ דמשמע מדבריו דטעמא דכל שאינו בזא"ז אפי' בב"א אינו משום דה"ל קני את וחמור דכיון דאינם בזא"ז א"כ גם בב"א הרי יש כאן אחד שא"א לו שיחול ומגו דהאי לא חל אידך נמי לא חל ואפי' למ"ד דקני את וחמור קנה מחצה היינו משום דהוי כאילו אמר קני את מחצה וחמור מחצה וע"כ אין מחצה דחמור מעכב לקנות מחצה שלו ומשא"כ היכא דהכוונה אכולי' לשניהם ולא שייך חצאין א"כ לכ"ע ה"ל כקני את וחמור דלא קני כלום עש"ה וע' קידושין נ"א א' ובראשונים שם:

שם רש"י ד"ה והרי מעשר בהמה כו' כ' ולבי אומר דאינו מברך על התנופה ועל הסמיכה כו', נ"ב ע' שו"ת תמים דעים סי' קע"ט דחשב שם סמיכה בין דברים שאין מברכין עליהם והנה מ"ש רש"י דאינו מברך כי היכי דלא תיהוי ברכה לבטלה ע' ש"ע או"ח סי' ל"ד דמשמע דהחושב תפילין דרש"י ור"ת למחלוקת גמור ומניחם בזא"ז ג"כ מברך בתחלה ועולה הברכה על שניהם והטעם משמע דכיון דמספק צריך לעשות ב' המעשים תרווייהו כמצוה אחת חשיבי שמברך עלי' בתחלה וזה דלא כרש"י דכאן וע' רוקח ה' פורים סי' רכ"ט דעיירות המסופקות אם מוקפות חומה קורא בי"ד בברכה ובט"ו בלא ברכה ונ' ג"כ הטעם כנ"ל דברכה בי"ד קאי אב' הקריאות ואף דיש הפסק יום בנתיים אין בזה קפידא עמ"ש בגליון פסחים ז' א' ואולם שם י"ל הטעם עוד משום דקריאה בי"ד הוא עיקר דאזלי' בתר רובא דעלמא דאינם מוקפין וקריאת ט"ו הוא רק לחומרא בעלמא:

דף נא.

לזה אתה נותן כו' ר' חנני' אומר כזה יהו כו', נ"ב דוגמתו מנחות צ"ז ב' ר' מאיר סבר זהו באמה בת חמשה הא כל אמות כלים באמה בת שש ור' יהודה סבר כזה יהו כל אמות כלים:

שם רש"י ד"ה פיאות כתיב כ' דכתי' פאת נגב, נ"ב ע' שו"ת בית אפרים חחו"מ סי' ס"ד בסופו:

דף נב.

דברי ר' יהודה יתר ע"כ אמר ר' יוסי ברבי יהודה, נ"ב דוגמתו יבמות ק"ח א':

דף נב:

רש"י ד"ה מפני הטועין כ' והאחיזה טפח וחצי אצבע, נ"ב ע' חולין קכ"ג א' כמה כדי אחיזה טפח וע' רש"י נדה כ"ו א' ד"ה שיאחזנו בידו ע"ש בגליון גי' הב"ח דאחיזה אין בה טפח וצ"ע וע' ר"ש כלים פכ"ט מ"ו מש"ש וכל אותם ששיעורם טפח לפי שדרכו לאחוז בידו אחת כו' והיינו ג"כ דשיעור אחיזה ביד אחת טפח:

דף נג:

ר' אבוה כו' הוה אמר הכי אתריגו לפחמין, נ"ב ע' ירושלמי מעשרות פ"ב ה"ד ר' אבוה אמר התריגו לבהמין והוא ל' קרוב לל' אתריגו לפחמין והוא ג"כ לר' אבוה ועכ"ז לכאורה הוא בעניין אחר לגמרי עש"ה:

שם ביום שלישי הקדיחתן כו', נ"ב מה שלא הקדיחתן ביום שני ע' שו"ת באר שבע סי' ה':

דף נד.

ונראה ואינו נראה, נ"ב וברש"י אינו רודף לצאת ולבא בשוק כו' וע' כזה יומא ע"א א' אלו ת"ח שדומין לנשים ובמאירי שם פי' שדומין לנשים שכמו שבנשים כל כבודה בת מלך פנימה כן הת"ח אינם יצאנים כו' ע"ש וע' רש"י ב"מ ק"ח ב' ד"ה שכיני העיר דכ' אי האי שכן מצרן הוא אמאי ת"ח קודם אטו ת"ח לאו בר ועשית הישר והטוב הוא כו' ע"ש ולהנ"ל י"ל דכמו דלאשה לית בי' משום דינא דבר מיצרא משום דלאו דרכה למיהדר משום כל כבודה בת מלך פנימה כמבואר בב"מ שם וע' שו"ת מהרי"ו סי' צ"ט ה"נ לתלמיד חכם דמדמינן לי' לאשה בעניין זה כש"ס יומא הנ"ל ג"כ לית בי' משום דינא דבר מיצרא:

דף נד:

ויעלת חן שמעלת חן על לומדי', נ"ב כתובות ע"ז ב':

שם צייד הרמאי יחרוך וברש"י הקובץ על יד הוא הרמאי וערום בדבר והוא יחרוך כלומר יתקיים בידו כו', נ"ב כזה סוטה כ"א ב' אין ד"ת מתקיימין אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן וברש"י שם שמערים שיתקיים תורתו לקבוץ על יד כו':

דף נה.

עיר העשוי' כקשת כו', נ"ב ע' אריכות בשו"ת חות יאיר סי' קנ"ה:

דף נה:

כמאן דקביע להו דמי, נ"ב ע' ס' בית אלקי"ם להמבי"ט שער היסודות פרק ל"ז שכ' שלא קיימו מצות מזוזה במדבר שאפי' היו עושים סוכות ממש לא היו חייבין בהן במזוזה שהית' דירת עראי שהרי היו נוסעים עפ"י הדיבור עכ"ל ויש לדון בזה מכאן וע' שבת ל"א ב':

שם ובניהן אינן שלהן, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתר"כ בתשובת מהור"ר יודא והעתקתי דבריו בגליון יבמות קי"ח ב':

דף נח.

חוט המשקולת, נ"ב הוזכר כלום פכ"ט מ"ג:

שם רש"י ד"ה מקדרין כ' נוקבין, נ"ב וכזה ברש"י ביצה כ"ט א' ד"ה קודר כ' ל' נוקב אבל הרי"ף שם פי' משער באומד דעתו והיינו דמדה שאינה בדקדוק קרינן לה קידור וזהו שם בביצה לא ימדוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו אבל קודר הוא קב או קביים כו' היינו שלא ימדוד במדה בדקדוק אבל משער באומד דעתו שאז באה המדה שלא בדקדוק ומש"ה קרי לה קידור וה"נ כאן דבאה המדה שלא בדקדוק דתחתון כנגד לבו ועליון כנגד מרגלותיו לכן נקרא ג"כ קידור וע"ע ע"ז ל"ב א' כל שקרוע כנגד הלב וקדור כמין ארובה וברש"י קדור כנקב עגול והיינו דתיבת קדור פירושו נקוב ואולם שם י"ל הפי' עוד מל' כדור ונתחלפה הכ"ף בקו"ף והכוונה דהוא נקב עגול וכדורי וע"ע רש"י סנהדרין ק"ב ב' ד"ה קודר אזכרות דכ' דהוא ל' נוקב והביא הך דכאן מקדרין בהרים ע"ש וע"ע תוס' תענית כ' א' ד"ה נקדרה וע"ע קידושין כ"ב ב' דוקר והולך כו' ובגליון שם גי' הערוך קודר ויורד כו' ופירושו ג"כ נוקב ויורד:

דף נט.

והתניא לא אמרו כו' אמר רבינא לא להקל כו' עד ותחומין דרבנן, נ"ב כזה נדה נ"ט א':

שם ג' חצירות של ב' בתים, נ"ב כזה הוזכר לעניין בתי ערי חומה בערכין ל"ב א' במשנה ואלו הן בתי ערי חומה ג' חצירות של ב' בתים:

שם רש"י ד"ה ושל רבים כו' כ' וההוא שיור הוי היכירא כו', נ"ב מעין זה שביעית פרק ג' משנה, ד' היתי' כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנה מקצת מפני מראית העין:

דף נט:

סולם תורת פתח עליו ותורת מחיצה עליו, נ"ב דוגמא לל' זה ב"ב ע"ב ב' חרוב המורכב כו' תורת אילן עליו ותורת קרקע עליו כו' עומר שיש בו סאתים תורת עומר עליו ותורת גדיש עליו:

דף סא.

א"ר נחמן מאן דתני אנשי לא משתבש ומאן דתני אין אנשי לא משתבש, נ"ב כזה יבמות י"ז א' ועמש"ש בגליון:

דף סא:

א"ל רבא כו' לית דחש להא דר"ע, נ"ב דוגמתו קידושין נ"ב ב' ועמש"ש בגליון:
שם רש"י ד"ה עד שלא יוציא כו' כ' דאי אגירו מיני' היכי מצי למיהדר כו', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ז':

דף סב.

בגזיר' שמא ילמוד ממעשיו, נ"ב מה שהרחיקו רז"ל הדירה עם עכו"ם גזיר' שמא ילמוד ממעשיו למדוהו ממה שאמרה תורה לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגזיר' זאת הוא תולדות לאו זה, ס' יריאים סי' פ"ו וע' ליקוטי שו"ת חתם סופר סי' נ"ב דכ' אהך דריבית עכו"ם דאסור מגזיר' דשמא ילמוד ממעשיו דהוא גדר אלאו דלא תלמד לעשות כתועבות הגוים ע"ש:
שם ור"מ סבר זימנין דמיקרי ודייר כו', נ"ב דוגמתו חשש לזימנין דמיקרי בב"ב ז' ב' ורבנן זימנין דמיקרו ואתו גייסא וע"ע דוגמא סוכה כ' ב' ומר סבר כיון דמקרי ויתבי עלייהו כו' ואולם שם הוא עניין אחר אם יש אל הדבר שם מושב מפאת המקרה וע' מגילה כ"ו א' ורבנן ההוא אקראי בעלמא עש"ה והך דכאן דר"מ חייש לזימנין דמיקרי כו' נ' לכאורה דלטעמי' אזיל דחייש למיעוטא ולא שכיח וע' כזה ע"ז מ' ב' דמשום דר"מ חייש למיעוטא גזר ברוב אטו מיעוט עש"ה ובחידושי הארכתי:
שם מי איכא למ"ד מעכו"ם בפמש"פ לא כו', נ"ב ע' ס' הפרדס לרש"י ה' שבת סי' צ"ה וז"ל וכשבא בחצירו של נכרי צריך ישראל לקנות מן הנכרי כל רשותו בפרוטה או במעט

דבר ומותר לו לצאת ולבוא ולטלטל בלא עירוב ואם החצר ברשות שנים או ג' נכרים קונה מכולן ומייחד לאלתר לטלטל ולצאת אלפים אמה לכל צד עכ"ל וצע"ג ואולי ס"ל דהא דעכו"ם נהרג אפי' אפמש"פ היינו רק בחפץ דחשיב לי' אפי' פמש"פ משום דמקרבא הנאתי' ע' קידושין ח' א' ומשא"כ בכסף גם לעכו"ם אין נחשב כסף פחות מפרוטה וזהו שכ' שצריך לקנות בפרוטה או במעט דבר היינו או בכסף בפרוטה או בחפץ אפי' הוא דבר מועט ואינו ש"פ וידוקדק לפי"ז ל' הגמ' כאן אילימא בריאה בפרוטה רעועה פמש"פ דלפי סיגנון הלשון הל"ל אילימא בריאה בפרוטה רעועה בפחות מפרוטה ואולם עדיין יוקשה דמדוע לא מפרש הש"ס באמת דפלוגתייהו אי שוכרין בפחות מפרוטה ואולי לא הי' אצלם מטבע קטנה מפרוטה [וצ"ע וגם ל' ס' הפרדס דצריך לייחד לאלתר לטלטל כו' צריך ביאור ייחוד זה מה עניינו] ואולי גם בימי ס' הפרדס לא הי' מטבע קטנה מפרוטה ואין כוונתו כלל לאפוקי אם יומצא מטבע קטנה ממנה שלא לקנות בה:

שם חשיש עכו"ם לכשפים, נ"ב כזה ב"מ כ"ג א' עכו"ם חיישי לכשפים וע"ע פסחים ח' ב' וע' שבת י' ב' והאידנא דחיישי' לכשפים כו' ולקמן ס"ד ב' אבל בדורות האחרונים כו' וע' תענית ל' ב' תוד"ה אמר רבא:

דף סב:

א"ל אפי' ביעתא בכותחא בעו מיני כו' ולא אורי, נ"ב י"ל כוונת ל' אפי' דהוא דרך צחות דאפי' ביעתא בכותחא דהוא דבר הידוע לתינוקות שהוא מותר ע' יומא ע"ח ב' רביתי' דינוקא מיא חמימי ומשחא גדל פורתא ביעתא בכותחא כו' הרי דאכילת ביעתא בכותחא הוא רביתא בתינוקות וידוע הדבר איפוא לתינוקות שהוא מותר ואפ"ה לא אורי במקום רבי' אפי' דבר הידוע לתינוקות וגוף איסור הוראת הלכה לפני רבו ע' בתוס' ובגליון הרי"פ בסוגין דהובאו המקומות שהוזכר עוד זה וע"ע סנהדרין י"ז א' דהוזכר גם שם והוא דבר של חידוש שם שאין לתלמיד להתנבא לפני רבו הנביא דה"ל כי מורה הלכה לפני רבו ע"ש:

דף סג.

צורבא מרבנן חזי לנפשי', נ"ב דווקא לנפשי' אבל לא לאביו ולאחיו ואם יש לו חלק באותה הוראה אפי' שמונה שבשמינית מותר כו', שו"ת חות יאיר סי' קכ"ב וע' מעין הך דכאן דצורבא מרבנן חזי לנפשי' בביצה כ"ח ב' ת"ח רואה לעצמו כו'

שם לא ליחוש לי' לסבא, נ"ב כל' זה חולין י"ת א', בכורות כ"ז ב':

שם א"ל כי האי גוונא מי מתחזי כו', נ"ב ע' שו"ת הרא"ש כלל כ"ח אות א':

דף סג:

ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בי' רבנן, נ"ב עמ"ש בגליון כתובות ס"ג ב':

דף סד.

אפילו בעל כו' אפי' עבד עיסקא כו', נ"ב ע' ביאורי האפילו בשאילת יעב"ץ סי' ו':

דף סד:

דרך מיל כו', נ"ב ע' אריכות בסוגיין בשו"ת חות יאיר סי' קע"ז:
שם תוד"ה ולמדנו כ' וא"ת והיאך נתן ר"ג כו'. נ"ב ע' תוספתא פסחים פרק ב' דהובאה שם מעשה דכאן ונאמר שם טבי עבדו של ר"ג תחת ר' אלעאי דכאן וי"ל דהתוספתא סוברת כר' יהודה וע"כ ס"ל דהי' המעשה בטבי לא בר' אלעאי משום לא תחנם ורק בטבי ניחא לפמ"ש הר"ן בגיטין פ' השולח דחיובא דלעולם בהם תעבודו הוא משום לא תחנם א"כ כיון דלא תחנם אעבדים נמי קאי שלא לחונן את העבדים ממילא הרי לא נאמר הלאו לעבדים ורשאי העבד לחונן לעכו"ם ואולם ע"כ אין כוונת הר"ן שם דלא תחנם קאי אעבדים דהרי גם לגר תושב מותר לחונן וכ"ש לעבד וכמו שתמה הרשב"א שם וע"כ הכוונה רק דלעולם בהם תעבודו עניינו כעניין לא תחנם הנאמר בעכו"ם דהקפידה תורה שלא להראות לעבד חניית השיחרור וא"כ לעניין לאו דלא תחנם גופי' שפיר הוא נוהג גם בעבד ופשוט שהוא כן שהרי הוא מחויב במצוות כאשה ונזכרתי דקושית התוס' כאן הוא קושית הירושלמי ע"ז פ"א ה"ט ושם בירושלמי נאמר ג"כ טבי ע"ש:

דף סה.

יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין, נ"ב כעין זה ב"ב ט"ז א' בקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדין וע"ע סוכה מ"ה ב' ואמר חזקי' כו' משום רשב"י יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי ועד עתה כו' ובגוף המימרא דכאן ע' שו"ת הלכות קטנות סי' קס"ו וע"ע שם סי' קפ"ג:
שם יש בו מדעת קונו, נ"ב כל' זה כתובות ס"ב ב' בני דעת קונך יש בך:

דף סו.

תוד"ה יפה כ' דלא הוי אלא כמתנה בעלמא, נ"ב אע"ג דגם מתנה אסור בשבת כמבואר לקמן ע"א א' בטעמא דב"ש דאסור לבטל בשבת משום דהוי מיקני רשותא בשבתא ואסור מ"מ יש חילוק בין מכר למתנה דבמכר האיסור על שניהם שהרי שניהם נותנין זה מעות וזה מקחו משא"כ מתנה האיסור על הנותן בלבד דלגבי המקבל הוי כזכי' מהפקר דשרי בשבת כמבואר בשבת ק"כ א' וקנ"ג א' וע"כ כאן שהעכו"ם נותן וישראל מקבל שפיר אין כאן איסור, סו"ת משיב דבר חאו"ח סי' כ"ז והדברים נכונים ופשוטים וגוף הקושי' הנ"ל דהא גם מתנה אסור בשבת והיא קישית השואל בס' הנ"ל היא קושי' קדומה בס' חומרי מתניתא בקישיותיו קושי' ח' ומ"ש בחומרי מתניתא שם דבר זה בשם המרדכי ר"פ הדר דשכירות מעכו"ם שרי ול"ד למו"מ דכמתנה בעלמא נחשב חידוש שלא הביא זה בשם התוס' כאן דמפורש כן בדבריהם וע"ע שו"ת שבות יעקב סי' ק"ו דהבנתו בהך דכאן דאפי' כמתנה לא נחשב כיון דהוא רק להתיר האיסור עש"ה שהביא כזה ג"כ מן הצמח צדק דקונה המשכון משום איסור רבית חייב להחזירו דאינו מכיר' רק להתיר האיסור ע"ש ובעניי אין הדברים נוחים דאם אין המכיר' מועלת רק להתיר האיסור גם האיסור אין לה להתיר וכמובן ועכ"פ אין לך הערמה גדולה מזו כיון דאין המכיר' מועלת באמת רק להתיר האיסור וחייב להחזירו וכבר האריך בזה בט"ז או"ח סי' רמ"ו סק"ה עש"ה:

דף סז:

בדרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא, נ"ב ע' ר"ה כ"ט ב' נתקע ואח"כ נדון ולעיל ס"ה ב' נשכור ולכשנגיע אצל רבותינו שבדרום נשאל להן וע' שו"ת רדב"ז ח"ד סי' אלף צ"ג:

דף סח.

ולא שני לך בין שבות כו', נ"ב ע' ריי"ף סוף פר"א דמילה ומש"ש דמלאכה מיקרי מעשה ומביא ראי' מל' בין יום השביעי לששת ימי המעשה ע"ע שבת ל"ח א' מבשל הוא דקעביד מעשה כו' ע"ש דהכוונה שם ג"כ מלאכה עש"ה וע"ע ביצה ל"ד א' בשלמא כלהו קא עבדי מעשה אלא שופת כו' וגם שם הכוונה מלאכה דמעשה גרידא הרי גם שפיתה הוא מעשה אלא שאינה מלאכה וע' שו"ת רד"ך בית כ"ב בארוכה וע' רוקח סי' ל' עש"ה: **שם** לא ליהוי בי' לא עירוב ולא שיתוף, נ"ב ע' שו"ת ח"ס חאו"ח סי' צ"ט הביא ראי' מכאן דמצוה לערב ולשתף ובזכרוני שראיתי כן באחד הקדמונים כמדומה בשו"ת מהר"ם

בר ברוך שכ' כן בראי' זאת עצמה מכאן ולענ"ד נ' עוד ראי' ברורה דעירוב הוא מצוה מתוספתא במכלתין פרק ב' לא נמנעו בנות ישראל מלשלח עירוביהן ביד בניהן וביד בנותיהן הקטנים כדי לחנכן במצוות:

שם אימור תונבא בעלמא הוא דנקט לה, נ"ב כל' זה נדה ל"ז ב', יומא פ"ג א':

דף סט:

דחמירא עלי' שבת כעכו"ם, נ"ב ע' תבואות שור ואחרונים לעניין יוה"כ ויו"ט אי נעשה המחלל מומר לכה"ת וראיתי בשו"ת הרדב"ז ח"ב סי' תשצ"ו דהובא שם דברי תשובת רבינו שמשון ז"ל ולפי מה שביארה הרדב"ז ז"ל והסכים לזה המחלל את המועדות הוי מומר ממש כמחלל שבת ויינו יי"נ וחילי' מדברי הת"כ למה נסמכה שבת למועדות לומר לך שכל המחלל את המועדות מעלין עליו כמחלל את השבת עש"ה בארוכה וע"ע שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' תתק"כ דגם מדבריו נ' דמחלל יו"ט ויוה"כ בפרהסיא דינו כמחלל שבת בפרהסיא עש"ה:

שם מכם ולא כולכם פרט למומר, נ"ב ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' מ"ז הביא דרש הת"כ מכם להוציא המומרים שאינם מכם וכ' דבחילוף שני הדרשות תלוי' הפלוגתא אי מומר חשוב ישראל וכמובן:

דף עא.

ואסתלוקי רשותא בשבת שפיר דמי, נ"ב מה שהביא ראי' מכאן בשו"ת ראשית ביכורים סי' ג' דמותר להפקיר בשבת קיימתי' מסברא דנפשאי ואינה ראי' באמת דהפקר אינו סילוק רק הקנאה אל הכלל ישראל כמו מתנה ליחיד וכמו שהארכתי בזה בחידושי:

שם יין ויין ראוי לערב. נ"ב דוגמתו כריתות ט"ו א' כיון דאפשר לו לערב שתי גרוגרות כו' וע"ע תוס' קידושין כ"ז ב' ד"ה עשר בסה"ד דראוי לחבר כמחוברות דמיין ע"ש וע' שבת ק"ד ב' ע"ש ברש"י ד"ה מחוסר מעשה דקריבה וע"ע סברא להיפוך דראוי להפריד חשבינן לי' כמופרד בפאה פ"ו מ"א ע"ש בר"ש ד"ה בש"א אינו שכחה דהוא פלוגתא דב"ש וב"ה שם:

דף עא:

דלא עבדינן כתרי חומרי בעירובין, נ"ב דוגמת זה כתובות פ"ב א' לא אשכחן תנא דמחמיר תרי חומרי בכתובה:

דף עב.

תוד"ה נהגו כ' וי"ל דלא הוי ברכה לבטלה, נ"ב כ"כ גם בשו"ת מהר"ם בר ברוך דקיי"ל כר' יוחנן דנהגו כו' ואורויי לא מורינן הילכך א"צ אלא שיתוף לחוד והעושה שניהם מברך ברכה לבטלה וע"ע שם סי' תכ"ב:

דף עב:

מאי מקום דירה כו', נ"ב לעניין נר חנוכה אנה החיוב אם במקום לינה או במקום פיתא ע' בש"ע וע' שו"ת שארית יוסף סי' ע"ג ובדינין והלכות שבסוף שו"ת מהרי"ו סי' ל"א ולעניין נדר מהו נקרא דירה ע' שו"ת הרשב"א המיוחסות סי' רנ"ז:

דף עה:

סתם עכו"ם כו' מיפעא פעי, נ"ב כזה חולין קל"ג ב', ערכין ו' ב' וע' פתחי תשובה אה"ע סי' כ"ב סק"ד:

דף עו.

רש"י ד"ה לא מינכרא מילתא כ' הויין מילי דרבנן כי חוכא ואיטלולא, נ"ב ל' הגמ' לעיל ס"ח ב':
שם כ' ולא נתן פה לצדוקים לרדות, נ"ב ל' משנה פרה פ"ג מ"ג וע"ע ל' גמ' יומא מ' בי אל תתנו מקום למינים לרדות וע' מה שדן מדברי רש"י דכאן בס' בכור שור חולין צ"ה א' ד"ה ת"ש תשע חניות:

דף עו:

ביתא כמאן דמלי דמי, נ"ב בגליון הגרע"א ז"ל ציין שבת ה' א' ויש עוד כזה לקמן ק' א' ולעיל ל"ב ב' ועוד שבת צ"ט ב' כיון דעשאו רה"י כמאן דמלי דמיא:

דף עז:

כובדו קובעו, נ"ב ע' מה שדן מזה בשו"ת נחלת שבעה סי' ז':

דף עח:

לעניין מחיצה כ"ע לא פליגי כו', נ"ב היינו דאף דחשוב מחיצה מ"מ אינו סותם האויר וע' להיפוך מזה בתוס' ב"ב כ' א' ד"ה ועוף דאף דבע"ח לא חשוב מחיצה לר"מ מ"מ לסתום האויר סותם וממעט בחלון גם לר"מ ע"ש:

דף עט.

כיון דאיכא תקרה כי מיפחית מינכרא לי' מילתא הכא לא מינכרא לי' מילתא, נ"ב כעין זה לקמן צ' ב' התם אי מיפחית מינכרא לי' מילתא הכא אי מיפחית לא מינכרא מילתא:
שם רש"י ד"ה כיון דאיכא תקרה כ' צורת, נ"ב צ"ל צורך:

דף עט:

ליגזור דילמא אתי לאיחלופי, נ"ב וברש"י וליקח מתחום שאינו שלהן וקא עברי אדאוריתא עכ"ל ומבואר דגם תחום חפצים דאסור להוציאם מחוץ לתחום הוי דאוריתא למ"ד תחומין דאוריתא ומכאן תשובה לרלב"ח המובא במג"א סי' ת"ד סק"א עש"ה ומגוף דברי הגמ' כאן הי' אפשר לומר דכוונת הגזיר' שמא יעבור את התחום ברגליו וילך לתחום האחר לקחת משם תבן אבל מפירש"י דכ' וליקח כו' משמע דאפי' יעמוד בתחומו ויקח התבן מתחום האחר הוי דאוריתא וזה דלא כרלב"ח הנ"ל:
שם צריך להגביה מן הקרקע טפח, נ"ב בס' הפרדס לרש"י ה' עירוב סי' ק"ח וז"ל וישים אותו (את העירוב) או בפתח או בקיר המבוי בין באמצע בין בכ"מ שירצה בלתי שיהא העירוב גבוה מן הקרקע טפח וצריך לזכותם ע"י אחר כיצד נותן לבנו שהוא בר מצוה כו' ואומר לו שיזכה בזה העירוב לכל בני המבוי ותוליהו עכ"ל מוכח מדבריו דהעירוב צריך שיהי' מונח בכל זמן הנחתו בגובה טפח מן הקרקע וזהו ג"כ מ"ש ותוליהו היינו שלא יניחנו ע"ג קרקע רק יתלהו בגובה מן הקרקע ושיעור הגובה לפחות טפת וזה חידוש וע' בב"י או"ח סי' שס"ו ובט"ז שם סק"ו:

דף פ.

כופין אותו כו', נ"ב ע' שו"ת מהר"י מינץ סי':

דף פ:

ל"א מצד שאני, נ"ב ע' שו"ת בית אפרים חחו"מ סי' מ':

שם כמה הוא שיעורן כו', נ"ב בס' הפרדס לרש"י סי' ק"ח וז"ל ושיעור עירוב של מבואות ושל חצירות מכזית ועד ביצה ואם מוסיף מוסיף בקודש עכ"ל וצע"ג ושיעור כזית הוזכר בעירוב תבשילין בביצה ט"ז ב' אבל במבואות וחצירות אין זכר לו ואולי תחת "ושיעור" צ"ל "ושירי" וסובר דשירי עירוב כל שהו דמתני' לאו כל שהו ממש רק כזית ודוגמתו בביצה שם מפרש להך דשייר ממנו כל שהו סומך עליו לשבת דהיינו בכזית ע"ש ומ"ש ואם מוסיף כו' כוונתו דאף דדי מדינא בנשתייר כזית מ"מ אם בא להוסיף ולהשלימו עד כדי השיעור דלכתחלה וכת"ק דמתני' ה"ז משובח ואולם מ"ש ועד ביצה עדיין אין מובן כלל ואם לא נגיה בדבריו הנה יוצא עוד חידוש מדבריו דשיעורא דעירובי חצירות ושיתופי מבואות הוא מדברים שיש בהוספתן מצוה וכלשונו ואם מוסיף מוסיף בקודש ומסברא לכאורה אין לומר כן ודו"ק:

שם כמה הוא מרובין, נ"ב דוגמתו ב"ב קל"ט ב' וכמה מרובין ובחולין קל"ה א' במשנה וכמה הוא מרובה:

שם א"ר יצחק ברי' דר' יהודה לדידי מיפרשא לי מיני' דאבא כל שאילו כו', נ"ב כזה לקמן צ"ז א':

דף פא.

תפרה בקיסם כו', נ"ב ע' שו"ת שבות יעקב חאו"ח סי' ל"ה:

שם בפת אורז מערבין ובפת דוחן אין מערבין, נ"ב אע"ג דבבריתא תני ולא אמרו לערב בפת וכן לעיל ע"א ב' מערבין בחצירות בפת צ"ל דפת אורז איתי' בכלל פא סתמא וע' רש"י סנהדרין ע' ב' ד"ה בפת דגן דמשמע דבכלל פת סתם אפי' פת אורז ופת דוחן בכלל ע"ש ואילו כאן אמרי' דבפת דוחן אין מערבין ואולי הכוונה שם דאולי יטעה אדם בכך לכן אמר התנא מלה אחת יתיר' דגן להוציא מידי טעות הטועה אבל באמת ד"ז הוא טעות ואפי' פת סתם אין כולל פת דוחן וי"ל דאפי' פת אורז אין כולל ושמואל דאמר דמערבין בפת אורז דינא דנפשי' קאמר ולא שיהי' נכלל בל' פת דבריתא ויש נפקותא בכ"ז לעניין נודר מפת במקום שאין ל' בני אדם ידוע אם יאסר גם בפת אורז ודוחן וסוגי' דברכות ל"ז אין לה שייכות לספק הנ"ל:

שם גליון הש"ס ד"ה שמא יחזור כו', נ"ב ותוס' ר"ה ל"ב ב' ד"ה בשעת:

דף פא:

תוד"ה ה"ג כ' ואין להאריך כאן, נ"ב וע' ס' יריאים סי' קכ"ח:

דף פב:

ת"ר מערב אדם כו' עד אמר רבא כיון שעירבו אין לך מיחוי גדול מזה, נ"ב ככל האי סוגי' איתא ג"כ בפסחים פ"ח א' לעניין פסח:

שם וזה וזה מתכוונין להקל, נ"ב כזה כלים פכ"ז מי"א:

שם חציי' לבית המנוגע, נ"ב בשאלתות פ' בשלח איתא חציי' לבית המנוגע אם יכנס אדם לבית המנוגע ואכל חצי של זה הככר בעי כיבוס בגדים וגם אם נשתהא לשם כשיעור זה בעי כיבוס בגדים עכ"ל ומוכח לכאורה מלשונו דאם אכל בפועל לא בעי' שהי' כשיעור רק אפי' דחק עצמו ואכל במהירות טפי משיעור אכילה הבינונית צריך כיבוס כו' דאל"כ מ"ש אם יכנס כו' ואכל כו' הוא מיותר לגמרי דלא ה"ל למיכתב רק אם נשתהא כו' לבד שהרי האוכל הוא ג"כ שוהה וע"כ כנ"ל אולם לא ידעתי לזה לכאורה שום מקור:

שם תנא וקרובים דבריהם להיות שוין, נ"ב כזה בכורות ל"ז ב' וע"ע שביעית פ"א מ"א וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו וכזה גם בכלאים פ"ב מ"ו וע"ע שביעית פ"ג מ"א בר"ש בשם הירושלמי ותני' קרובים להיות דבריהם שוים וכזה ירושלמי ברכות פ"א ה"א ותני עלה וקרובין דבריהן להיות שוין וכזה בפי' הראב"ד עדיות פ"א מ"ז אהך דאמר ר' יהושיע יכולני לעשות דברי ב"ש ודברי ב"ה אחד דהכוונה דקרובים דבריהם להיות אחד:

שם רש"י ד"ה מתכוונין להקל כ' ור' יהודה סבר כיון דבשבת סועד ג' סעודות אינו אוכל הרבה בכל סעודה, נ"ב מכאן ראי' דנשים חייבות בג' סעודות דאל"כ מאי זה וזה מתכוונין להקל הא עירוב שייך גם בנשים וא"כ הא הוי שיעורא דר' יהודה חומרא לגבי נשים דאוכלין בשבת ג"כ רק ב' סעודות כמו בחול ושוב הא יש ריבוי אצלם מפאת רווחא לבסימא שכיח ודו"ק וע' פיה"מ להרמב"ם כלים פי"ז מי"א דכ' טעם אחר בהך דר' יהודה מפירש"י כאן ע"ש:

דף פג.

כי אתא ר' דימי אמר שיגר בונייס לרבי, נ"ב בגיטין נ"ט א' איתא כי אתא רב דימי א"ר יוחנן שיגר לי בוניים בן נוניים לרבי:

דף פד:

רש"י ד"ה בכומתא וסודרא כ' נוטלין כובעיהן וסודרן מראשיהן, נ"ב לכאורה זה אסור משום גילוי הראש עמ"ש בזה בס' בכור שור שבת קי"ח ב' עש"ה ובגוף עניין גילוי הראש ע"ע שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' ה' ומש"ש כי איסור פרועי ראש הנאסר במקדש גופי' זה

לא קאי על גילוי הראש רק על גידול שער ראשו כו' הנה גם אגידול לא קאי דגם הגידול אין נאסר רק העבודה פרוע ראש היא שאסורה ואולם גם בשבות יעקב שם איירי בעבודה בגילוי הראש היינו בתפלה בגילוי הראש דתפלה במקום קרבן וע"כ שפיר הוצרך לזה דגם במקדש אין הכוונה אגילוי כו':

דף פו.

למטה למטה ממש למעלה ממש, נ"ב כלשון זה הוריות י"ב ב' ע"ש:

דף פז:

רש"י ד"ה בעצה כ' פסולת קטניות, נ"ב כן הוא בשבת ע"ו א' מאי עצה תבן של מיני קטניות:

דף פח.

עוקה, נ"ב תיבה זאת הוזכרה במקואות פ"ד מ"ד ופ"ו מ"א:
שם ביב שהוא קמור, נ"ב כל' זה אהלות פ"ג מ"ז:

דף פט.

כשם שדיורין חלוקין למטה כך דיורין חלוקין מלמעלה, נ"ב גיטין ע"ט ב':

דף פט:

אי אמרי לכו דיורין הכי אמרי לכו ל"ש אלא שיש מחיצה ראוי' לדירה כו', נ"ב י"ל שלא בא לשנות המאמר רק הפי' אי אמרי לכו דיורין היתי' כוונתי על מחיצה ראוי' לדירה ע' כזה לעיל ס"א ב' מאי אין בה דיורין אין ראוי' לדיר' וכזה עוד סוכה י' א' מאי אין דיורין כל שאינה ראוי' לדיר':

דף צ:

כשתמצא לומר כו', נ"ב כזה כתובות כ' ב', כריתות ט' ב', פסחים י"א ב', קכ"א א', לעיל כ"ו ב', זבחים קי"א א', נדה ט' א', ב"ק כ"ג ב', ב"מ מ' ב', שבת קי"ד א', תוספתא תרומות פרק ה':

דף צא.

לשמואל כו' יאמרו ב' כלים בחצר אחת זה מותר וזה אסור, נ"ב דוגמתו גיטין י"ח א' לשמואל יאמרו ב' נשים בחצר אחת זו אסורה וזו מותרת:

דף צג:

גידוד ה' ומחיצה ה' אין מצטרפין, נ"ב דתרי מילי נינהו דהגידוד הוא משום גוד אסיק והמחיצה היא כפשוטה, שו"ת חכם צבי סי' ה' וע' חידושי הרמב"ן שבת ז' א' ד"ה "ה"ג וכן גרסו הגאונים ז"ל ואם חקק בו ד' על ד' ע"ש כל העניין עד לבסוף והי' נ' לכאורה לומר להנ"ל דר' חסדא ס"ל כר"מ דמחיצה עשרה נלמד מקרא ואילו גוד אסיק הוא רק מהלמ"מ ע' לעיל ד' ב' וע"כ ס"ל דקרא והלמ"מ לא מצטרפי דוגמת הך דב"מ נ"ג א' דדאוריתא ודרבנן לא מצטרפי ואף דהלמ"מ הוא ג"כ דאוריתא מ"מ קרי לי' הרמב"ם דברי סופרים וע"כ דברי תורה ודברי סופרים לא מצטרפי ולכן ההלכה באמת דגידוד ומחיצה מצטרפין והיינו דלהלכה הא קיי"ל כר' יהודה דלעיל ד' ב' דהלכה כר' יהודה לגבי ר"מ ולר' יהודה מחיצה עשרה ג"כ רק מהלמ"מ והוי הלכה והלכה ומש"ה מצטרפי ויל"ע לפי"ז בשאר מילי אם יצטרפו מידי דקרא ודהלמ"מ לר' חסדא לדמיון ערלת א"י וערלת ח"ל אם יצטרפו לאסור במאתים די"ל דכיון דזה אסור מקרא וזה מהלמ"מ נמי תרי מילי נינהו ולא מצטרפי דה"ל כערלה וכלאי הכרם דאין מצטרפין ובאתי רק להעיר: **שם** לא תימא מר אימר אלא ודאי כו'., נ"ב דוגמתו ע"ז נ"ד א':

דף צד.

אתרי' דשמואל הוה, נ"ב ע' מסורת הש"ס שציין חולין נ"ג ב' וע"ע ב"ב קנ"ג א' דאמר הכא אתרא דשמואל היכי נעביד כוותי' דרב וע"ע שבת י"ט ב' באתרי' דרב הוי כו' וכזה פסחים ל' א' וע' רי"ף במכלתין דף צ' ע"א מדפי הרי"ף וההוא מבוי עקום כו' אתרי' דשמואל הוי ע"ש:

דף צה:

רש"י ד"ה ת"ק סבר כ' אתי איסור בל תוסיף ומשוי להו עלי' כמשאוי, נ"ב ע' תוספתא כלאים פרק ה' חלוק של צמר שנפרם ופירפו בחוט של פשתן ושל פשתן שנפרם ופירפו בחוט של צמר אם תפרן אסורין משום כלאים ויוצאין בהן בשבת עכ"ל התוספתא ומבואר דלא אמרי' דאתי איסור כלאים ומשוי לי' עלי' כמשאוי ואולם מדהוצרכה

התוספתא להשמיענו זאת מוכח דהי' סברא לומר כן וא"כ י"ל דהא דלא אמרי' כן היינו רק במלבוש גמור כגון חלוק אבל לא בתפילין דהוו תכשיט רק מפאת עניין המצוה והוו מכח זה תכשיט גם שלא בזמן המצוה וע"כ עכ"פ כאשר הם איסור דעניינו היפוך עניין מצוה שפיר מתבטל שם תכשיט מהם והוו להו משוי ודו"ק ואולם צע"ק דמדוע השמיענו התוספתא רק בכלאים דכה"ג דיוצאין בהם בשבת ולא בכלאים סתם ועוד דעכ"פ איך אמר יוצאין בהן הרי יש איסור משום כלאים ואולם בזה י"ל דה"ק דמשום שבת אין איסור עמ"ש על הגליון שבת ג' א' ואולם יותר נ' בכוונת התוספתא דהוא לדיוקא דרק כשתפרן יוצאין בהן בשבת משא"כ כשלא תפרן אין יוצאין דדילמא מישתליף החוט ואתי לאתויי ד"א וכדאי' כה"ג טובא בפרק במה אשה ואין כוונת התוספתא לפי"ז על כלאים כלל רק ה"ק חלוק של צמר כו' אסורין משום כלאים ויוצאין בהם היינו אם עשה כה"ג חוט של צמר בשל צמר ושל פשתן בשל פשתן ותפרו יוצאין בהם בשבת אבל לא תפרו אסור והכוונה בכלל לומר דרק התפירה הוי חיבור גמור הן ליאסר משום כלאים והן לשלא נחוש בשבת דילמא משתליף כו' וזה עיקר:

דף צו.

יצאו אלו שהן גופן אות, נ"ב ע' תה"ד ח"ב סי' ק"ת הקשה לסמ"ג דכ' דגם בחול יש אות דמילה אלא דשני עדים בעי' דעל פי שנים עדים יקום דבר א"כ ערל שמתו אחיו מחמת מילה יניח תפילין בשבת ע"ש וע' רוקח סי' ל' הקשה ג"כ דהא גם בחול יש אות מילה ותי' דאות ממילה לא קרוי אות דבעי' אות מיציאת מצרים עכ"ל וי"ל עוד לדיעות הסוברים דהאבות לא יצאו מכלל ב"נ דע"כ לא חשוב אות מילה כתפילין ושבת כיון דמילה ניתנה כבר לאברהם ועדיין היו בני נח ואפי' למ"ד בשבת קל"ה א' דניתנה תורה ונתחדשה הלכה וגם הרי נתחדשה פריעה מסיני מ"מ לא חשוב כתפילין ושבת דהם מצוות שלימות והית' תחלת נתינתן לישראל:

שם מיכל כו' היתי' מנחת תפילין ולא מיחו בה חכמים, נ"ב ע' רש"י ותוס' עניין איסור הנחת תפילין לנשים ועמ"ש בזה בשו"ת שבות יעקב ח"ב סי' י"א וע' שלטי הגבורים ר"ה פרק ד' ד"ה אין מעכבין את התינוקות לתקוע וז"ל וכן אסור לנשים להניח תפילין כו' מפני שנראה כדרך החיצונים שעוברים על דברי חכמים ואינן רוצין לדרוש המקראות כמותן עכ"ל וע' ס' חידושי גור ארי' כאן כ' דכיון דכתי' בתפילין כי שם ד' נקרא עליך אין ראוי שיהי' נוטל השם להיות נקרא עליו אם אינו מחויב בדבר וע"ז נאמר לא תשא את שם ד' אלקי"ך לשוא עכ"ל ולפי"ז ראוי שיהי' איסור זה גם בהנחת תפילין בשבת

למ"ד שבת לאו זמן תפילין וק"ק לפי"ז הא דחשבי' לי' בשבת דרך מלבוש גם למ"ד הנ"ל ודו"ק וע"ע בס' חידושי גור ארי' הנ"ל בסוגיין ד"ה לא ר"מ סבר כו' דכ' ג"כ כזה דאפי' למ"ד דתפילין לאו מ"ע שהזג מ"מ נשים פטורות מתפילין ולא נאמרה המצוה להם מפני שאין כבוד לשם ד' שיהי' נקרא על אשה עכ"ל והיא חידוש גדול וגם צ"ע דלמ"ד דדרשא דוראו כל עמי הארץ כי שם ד' וגו' אלו תפילין שבראש הכוונה אתפילין שבראש דווקא אבל לא אתפילין של יד א"כ אכתי תתחייב בהנחת תש"י:

דף צט.

בעי רבא הוא ברה"י ופי אמה ברה"ר מהו בתר עקיר' אזלי' או בתר יציאה אזלי', נ"ב דוגמת זה איבעיא לרבא בנדה מ"ג א' בעי רבא נעקרה בהרגשה ויצאה שלא בהרגשה מהו כו' בעי רבא זבה שנעקרו מימי רגלי' וירדה וטבלה מהו את"ל בתר עקיר' אזלי' כו' ע"ש כל הסוגי':

דף צט:

אילן שהי' מיסך כו', נ"ב דוגמתו כלאים פ"ב מ"ח ע"ש בר"ש:

דף ק.

דכל פחות מג' דארעא ארעא היא, נ"ב כזה רש"י ב"מ קי"ט א' ד"ה חייב בערלה ע"ש:
שם תוד"ה מתן כ' וא"ת וליתי עשה כו', נ"ב ע' שו"ת שתי הלחם סי' מ"ד וע' ס' חידושי גור ארי' כאן כ' וז"ל ויראה דלא שייך לומר דאתי עשה דנתינת דם ודחי ל"ת דבל תוסיף דלא שייך כה"ג מצוה דנתינת דם דהא אם נתן במתנה אחת כיפר והא דאמר שעובר על בל תגרע רוצה לומר בוודאי לכתחלה אסור לגרוע אבל שיהי' כאן מצות עשה בוודאי זה אינו ולכך לא שייך לומר דאתי עשה ודחי ל"ת עכ"ל ונ' כוונתו דכיון דהד' מתנות מצוה אחת וע"כ הג' מתנות שאחרי הראשונה ה"ל רק חלק מ"ע ואין חלק מ"ע דוחה ל"ת שלימה דרק אילו לא הי' מכפר בנותן מתנה אחת לא היו חשובים חלק מצוה רק כל המצוה כיון דבלעדי הג' לא עשה כלום ומשא"כ עתה דגם באחת כיפר א"כ אף שצריך עוד לתת ג' בתורת מצוה מ"מ הוו להו הני ג' רק חלק מצוה ואין בכחם לדחות ל"ת שלימה ונהי דאיכא בל תגרע במה שאינו נותנם זה שפיר יתכן דכיון שמגרע חלק מצוה ואינו עושאה בשלימותה ה"ז לאו דבל תגרע אבל מ"מ סוף סוף הני ג' רק חלק המ"ע נינהו לא מ"ע שלימה ואין בכחם לדחות ל"ת שלימה כך נ' כוונתו וע' שבת קל"ג ב' דגם

ציצין שאין מעכבין את המילה דוחים שבת כ"ז שלא פירש ולכאורה לגור ארי' הנ"ל אמאי דוחין הא רק חלק מצוה נינהו ודילמא רק כל המצוה אמרה תורה דלידחי שבת אבל לא חלק המצוה וכמו דאמרי' כן לעניין עדל"ת ויש לחלק וק"ל ועכ"פ מ"ש בחידושי אהך דיבמות כ' ב' דאמר גזיר' ביאה ראשונה אטו ביאה שני' ולא גזיר' הראה אטו גמר ביאה בהטעם דבחדא מעשה הכל הוא מצוה וגם הגמר דוחה והארכתי שם בזה מכמה דוכתי בראיות הנה לדברי הגור ארי' הנ"ל לא יתכן דסוף סוף הגמר הוא רק חלק מצוה דבשלמא אם לא היתי' ההראה קונה ה"ל הגמר כל המצוה כיון דבלתו אין קונה ומשא"כ עתה שכבר קנאה בהראה א"כ בתורת מצוה ה"ל הגמר רק חלק ואינו דוחה דה"ל ממש כמו בג' מתנות דכאן ועוד גרע מיני' וכמובן ויש להאריך בזה עוד ממקומות רבות מאוד ואכ"מ כי כוונתי פה רק לפרש דברי הגור ארי' הסתומים לכאורה:

דף ק:

זה צער גידול בנים, נ"ב הוזכר סנהדרין י"ט ב' וע"ש בתוס':
שם ועריות מיונה, נ"ב בס' מאה קשיטה להרמ"ע ז"ל פרק ל"ח כ' והנה היונה אינה נזקקת אלא לבן זוגה מחיים יתרה עלי' נקבת התור אפי' לאחר מיתה כו' עכ"ל וק"ק דא"כ יותר ה"ל למינקט כאן תור וע"ש עוד שכ' ויש מי שנסתפק בצניעות זו של תורים ובני יונה כו' אם היא מדה נוהגת בנקבות בלבד או אם בזכרים ה"נ עכ"ל ומדברי רש"י כאן שכ' שאינו נזקק אלא לבת זוגו מתבאר דה"ה בזכרים:

דף קא:

ושמעת מינה כו' איתא לדר' דימי, נ"ב ע' שו"ת מהר"ם בר ברוך סי' צ"ו:
שם נגר שיש בראשו גלוסטרא כו', נ"ב יבמות צ"ו ב':

דף קב:

רש"י ד"ה קושרין נימא כ' דקסבר מכשירי מצוה שלא הי' יכול לעשותן מאתמול דהא היום נפסקה דוחה את השבת, נ"ב ע' שו"ת מהר"י ברונא סי' מ"ג דהביא ראי' דאפי' איזמל של מילה שנשבר או נאבד בשבת אין לעשות אחר או להביאו דרך רה"ר מדמוקמי' בפר"א דמילה לבריתא דולא ערלתו ספק דוחה את השבת במכשירי מילה ואליבא דר"א דאמר דוחין שבת ולא מוקמי' לה כהילכתא אליבא דר"ע דאמר דמכשירין שאפשר לעשותן מע"ש אינן דוחין וכגון שנשבר האיזמל בשבת וע"כ דגם כה"ג חשוב מכשירין שאפשר לעשותן מאתמול עכת"ד עש"ה וע' ירושלמי שבת פר"א דמילה ה"א

התיבון הרי מזבח שנפל בשבת הרי אינו ראוי לבנות מאתמול ומשני מין מזבח ראוי לבנות מאתמול ע"ש:

דף קג:

צילצול קטן, נ"ב פסחים נ"ה א':

דף קד.

מילתא אגב אורחא קמ"ל דגמי מסי, נ"ב ע' כתובות ק"ג א' לשון חכמים מרפא:
שם כשהוא מרדה אינו מרדה כו' אלא בשולי קופה, נ"ב דוגמתו תמיד ל"ג א' במשנה ורדדן בשולי המחתה:

דף קד:

משלך נתנו לך, נ"ב כל' זה ירושלמי תרומות פי"א ה"א:
שם יצא שרץ שאין לו טהרה, נ"ב ע' שו"ת ח"צ סי' פ"ז מש"ש על דברי הרא"מ דהוצרך הנס בחנוכה אף דטומאה הותרה בציבור משום דשמן הוא רק ממכשירי הדלקה ובמכשירין לא הותרה טומאה ותמה עליו דעשיית שמן בטומאה הא אין בו איסור כלל וכי תימא ההבאה לבית המקדש אסורה האמר שמואל בשילהי עירובין המכניס שרץ למקדש פטור כיון שאין לו טהרה במקוה א"כ כ"ש בשמן כיון שאין לו טהרה פטור המכניסו עכ"ל וי"ל דלא בעי' שיהי' לו טהרה במקוה רק כל טהרה די וחשוב דומי' דזכר כו' דיש לו טהרה מיהת וע"כ זה השמן נמי אם אתה אומר שמותר להדליקו במנורה הרי מכי ימשול בו האור במנורה יטהר כולו דומי' דמשילת אור המזבח דמטהר הטמא בראוי לו כמבואר בזבחים מ"ג ב' וכ"ש מנורה דעדיפא ממזבח כמבואר שם כ"ז ב' האי רצפה והאי כלי שרת וא"כ כיון דיש לשמן טהרה ע"י משילת אור המנורה תו אסור להביאו למקדש כיון דההבאה רק מכשירין ואין דוחה טומאה ואף דאי אסור להביאו תו לא יהי' אפשר להדליקו ותו הבאתו מותרת (דהא אין לו טהרה דומי' דאדם דבידו לטבול דזה האסור להדליקו] דז"א דאם תאמר דהבאתו מותרת תו ראוי להדליק ותו יש לו טהרה ע"י ההדלקה ולכן כיון דהסברות מתהפכות נשאר באיסור דההבאתו באסורה דומי' דהך דעלה עלי' זכר דב"מ פרק ב':
שם יצא כ"ח שאינו נעשה אב הטומאה, נ"ב ע' ס' חידושי גור ארי' למהר"ל מפראג ז"ל שבת פ"ד ב' ד"ה והא לית לי' טהרה במקוה דכ' דלולי פירש"י כאן הי' הוא מפרש דאב הטומאה דכאן הכוונה דאינו נעשה גוף טומאה דאדם נעשה גוף טומאה בעצמו

בזב ומצורע משא"כ כלי חרס א"א שיהי' גוף טומאה וה"ה דה"ל למינקט כל כלים רק דלרבותא נקט כלי חרס דאע"ג דאין לו טהרה וטומאתו עצומה טפי אפ"ה ממעט לי' קרא וכ"ש שאר כלי דאין נעשה גוף טומאה ויש לו טהרה דמימעט מהאי קרא ע"ש אריכות בזה בסוגיין ומש"ש אע"ג דאדם טמא מת נקרא אב הטומאה בכל מקום היינו משום שאפשר שיהי' ג"כ אב הטומאה בעצמו אבל כלי לא נקרא אב הטומאה עכ"ל ונ' כוונתו דאב הטומאה פירושו גוף ועצמיות טומאה וע"כ רק אדם דשייך בי' עצמיות טומאה בזב ומצורע לכן גם בקיבלו הטומאה ממת שבה הטומאה בו עצמיות ולכן נקרא אב ומשא"כ כלי דלא שייך בי' עצמיות טומאה לכן הוא רק מקבל הטומאה ואינו נקרא אב ודו"ק:

דף קה.

ואידי ואידי טהורין אין טמאין לא, נ"ב לכאורה הפי' דישראל טהור קודם לכהן טמא אבל אם גם ישראל טהור אין שם רק טמאין לבד גם טמאין נכנסין וכן נראה מפורש מל' הרמב"ם בחיבורו ע"ש ואולם בפי' הראב"ד על הספרא אמור פרק ג' בריתא י"א כ' כי בריתא דכאן מכשרת בכהנים ולוים וישראל ובלבד טהורים אבל טמאים כלל כלל לא עכ"ל מוכח דטמאים אין נכנסין כלל ואפי' בא"א בטהורים ונ' דבשיטה זו אזדו דברי בעל החלום שבשו"ת שערי צדק חלק או"ח סי' ק"ד דאסור לטמא לכנוס עתה למקום המקדש לבנות מזבח ע"ש דלאידך בריתא דכאן הא מפורש דגם טמאים נכנסין לבנות כו' וכן פסק הרמב"ם בחיבורו ע"ש:

שם רש"י ד"ה ויקבלו הלוים כו' כ' לא מפקי' לי' בעביר', נ"ב מכאן מוכח קצת דכהנים מוזהרים שלא להתטמא בטומאת ע"ז אולי הטעם משום דאיתקש למת ושוב ראיתי נדבר מזה בשו"ת ח"ס חאו"ח סי' כ"ג ע"ש אלא שלא הביא שם רש"י דכאן:

ברבינו יהונתן דף צ"ו ע"א מדפי הרי"ף ד"ה אבל מים ומלח כו' כ' בפרק בתרא, נ"ב צ"ל בפרק שמונה שרצים: